

Täysistunto

Tiistai 26.4.2016 klo 13.59—16.35

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 16.35.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Paula Risikko (13.59—16.07) ja puhemies Maria Lohela (16.07—16.35).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Valtioneuvosto on 21.4.2016 toimittanut eduskunnalle Euroopan unionin asiat U 17, 18/2016 vp, ja puhemies on lähettänyt ne käsiteltäviksi suureen valiokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava asioista lausunto.

3. Keskustelualoite veronkierron ja verovälttelyn kitkemisestä

Keskustelualoite KA 5/2016 vp

Keskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 3. asiana on ajankohtaiskeskustelu veronkierron ja verovälttelyn kitkemisestä. Ajankohtaiskeskustelun avaa keskustelualoitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Outi Alanko-Kahiluoto. Hän käyttää enintään kymmenen minuutin puheenvuoron. Seuraavan, enintään viiden minuutin puheenvuoron käyttää valtiovarainministeri Alexander Stubb.

Muut puheenvuorot varataan P-painikkeella, ja ne saavat kestää enintään 2 minuuttia. Myönnän puheenvuorot harkitsemassani järjestyksessä. Lisäksi myönnän harkintani mukaan 1 minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja.

Keskustelu

14.02 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Veronkierron ja verovälttelyn kitkeminen on ajankohtainen ja polttava kysymys kaikkialla maailmassa. Veropaon takia menetetään varoja, jotka ovat pois palveluista ja ihmisten hyvinvoinnista. EU-maiden vuosittain harmaalle taloudelle ja verovälttelylle menettämä

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

summa ylittää niiden yhteenlasketun terveystalouden. Myös Suomi menettää joka vuosi satoja miljoonia euroja.

Veropako tekee Suomen talouteen loven, jota paikatakseen valtio hakee erilaisia säästökohteita. Istuva hallitus on leikannut eniten heikompiosaisilta. Kaikissa maissa eniten verovälttelystä ovat joutuneet kärsimään nimenomaan tavalliset pienituloiset ihmiset. Verovälttely on suuri syy eriarvoisuuden kasvuun. Maailman rikkain prosentti omistaa enemmän kuin muut yhteensä, ja eriarvoistuminen jatkuu niin maiden välillä kuin sisälläkin.

Kehitysmaille veroparatiisitalous on kohtalokkainta: köyhimmistä maista valuu vuosittain verottamatonta pääomaa yli 800 miljardin edestä veroparatiisikätköihin pienelle rikkaalle eliitille. Summa vastaa yhdeksänkertaisesti kehitysavun kokonaismäärää.

Myös suuryritysten aggressiivinen verosuunnittelu on suunnaton epäkohta. Sen maksajia ovat muun muassa pienet ja keski-suuret yritykset, joilla ei ole mahdollisuutta tai halua käyttää verosuunnittelupalveluita ja jotka siksi menettävät kilpailuasemiaan.

Veronkierto ja verovälttely on vihdoin otettava vakavasti. Myös Suomen pitää tehdä kaikki mahdollinen paremman veronkannon eteen sen sijasta, että lahjoitamme vapaaehtoisesti yhteisiä varojamme veroparatiiseihin. EU:ssa ja OECD:ssä on käynnissä useita isoja veronkiertoon liittyviä hankkeita. Suomen hallitus ei kuitenkaan ole esittänyt konkreettisia uusia toimia veronkierron ja verovälttelyn ehkäisemiseksi. Päinvastoin, Suomi on suhtautunut nihkeästi useisiin verotuksen avoimuutta lisääviin ja verokikkailun mahdollisuuksia rajaaviin hankkeisiin. Tähän mennessä Suomi on ollut veroparatiisikysymyksissä enemmän jarrumiehen kuin ratkaisijan roolissa. (Olavi Ala-Nissilä: Miten niin?) Suomi ei saa enää jäädä takapenkkiin venkoilemaan, vaan meidän on tehtävä kaikkemme veronkierron ja verovälttelyn kertakaikkiseksi lopettamiseksi. Ellemme ole osa ratkaisua, olemme osa ongelmaa.

Panama-paperit eli julkisuuteen vuotanut jättimäinen veroparatiiseihin liittyvä paljastus muutti monien maiden suhtautumisen veronkiertoon ja verovälttelyyn. Panamalainen asianajotoimisto ehti edesauttaa useiden satojen valtionpäämiesten, yritysten, rikollisten ja julkisuuden henkilöiden veronkiertoa. Suomi ei ole viaton saareke veroparatiisitalouden ulkopuolella. Esimerkiksi Nordealla on ollut jopa 400 panamalaisen asianajotoimiston perustamaa pöytälaatikkofirmaa. Poliitikot ovat pitkään olleet haluttomia puuttumaan veroparatiiseihin ja halunneet jättää salaisuuksien verhon taa myös poliittisen sekä taloudellisen eliitin kytkökset veroparatiiseihin. Nyt tämä verho on revittävä alas.

Konkreettisia keinoja verovälttelyyn puuttumiseksi on olemassa. Esitän seuraavassa muutamia, joihin hallitus voi heti ryhtyä:

Ensinnäkin on lisättävä avoimuutta. Verottajalla, poliisilla, toimittajilla ja kansalaisilla pitää olla mahdollisuus saada kansainvälisten suuryritysten vero- ja muut taloudelliset avaintiedot osana normaalia talous- ja veroraportointia. Avoimuus auttaa paitsi hillitsemään verovälttelyä myös arvioimaan ongelman laajuutta. Jokaisen yrityksen tulisi paljastaa verot ja muut taloudelliset tunnuslukunsa siinä maassa, jossa sillä on liiketoimintaa. Tärkeä keino tässä on julkinen maakohtainen raportointi. Sen ansiosta voitaisiin varmistaa, että yritys maksaa veronsa Suomeen, jos se tekee täällä tuloksensa.

Komissio julkaisi juuri esityksensä suuryritysten verotietojen julkisesta maakohtaisesta raportoinnista. Tämä on tärkeä askel, mutta esitystä pitää vielä parantaa. Suomen hallituksen tulee EU:ssa ajaa julkista maakohtaista raportointia koskemaan kattavasti kaikkia mai- ta ja kaikkia suuryrityksiä eli yrityksiä, joiden liikevaihto on yli 40 miljoonaa euroa.

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

Arvoisa puhemies! Suomessa otettiin viime hallituskaudella vihreiden ajama edistysaskel, kun Suomen enemmistöomisteiset valtionyhtiöt alkoivat raportoida verojalanjäljestään siinä maassa, jossa ne toimivat. Tätä raportointia koskevassa ohjeistuksessa on kuitenkin vielä parantamisen varaa. Pääministeri Sipilä on sanonut tuovansa valtion omistajaohjausstrategian eduskuntaan vielä tänä keväänä. Hallituksen pitää tässä yhteydessä varmistaa, että Suomen valtion enemmistöomisteisten yritysten maakohtainen raportointi saadaan kattavaksi ja sen porsaanreiät tukitaan.

Veronkierron ja harmaan talouden torjumiseksi tulisi valvonnan määrärahojen olla riittävät. Suomen Kuvalehti uutisoi kuitenkin viime viikolla, kuinka istuva hallitus on leikannut veronkierron torjunnasta eri viranomaisilta miljoonia euroja. (Timo Heinonen: Tilastot kertovat toisin!) Suomessa veroparatiisitaloutta ovat muutamien yksittäisten toimittajien ja tutkijoiden lisäksi tutkineet kansalaisjärjestöt Finnwatch ja Kepa. Myös niiden rahoitusta hallitus on leikannut merkittävästi. Leikkausten sijaan veroparatiisitaloutta valvovien viranomaisten, kuten verottajan ja poliisin, resursseja on lisättävä ja kansalaisyhteiskunnan toimijoita tuettava.

Arvoisa rouva puhemies! Avoimuutta on lisättävä julkisilla rekistereillä yritysten tosiasiallisista omistajista, jotta tiedämme, keitä yrityksissä oikeasti toimii ja ketkä ne omistavat. Viime viikon lopulla uutisoitiin, että Euroopan maat aikovat perustaa rekisterin, josta pystyisi näkemään yritysten todelliset omistajat. Amsterdamin valtiovarainministerikokouksessa kaikki kokoukseen osallistuneet EU-jäsenmaat ilmoittivat lähtevänsä mukaan Euroopan laajuiseen ja täysin julkiseen rekisteriin.

Samaan aikaan kun muualla Euroopassa sitoudutaan perustamaan julkisia rekistereitä yritysten todellisista hyödynsaajista, Suomessa keskustelu on nurinkurisesti kulkenut vastakkaiseen suuntaan. Hallitus on tuonut eduskuntaan jälleen esityksen hallintarekisteristä, joka romuttaisi pörssiosakeomistusten säilyttämisen julkisina. Hallintarekisteröintiä ei pidä sallia, vaan Suomen on pidettävä kiinni omasta avoimen omistuksen mallistaan. Suomen hallituksen on ajettava sitä, että koko EU siirtyy suoraan, avoimeen arvopaperisäilytykseen.

Viranomaisten välisessä tietojenvaihdossa ollaan vihdoinkin siirtymässä pyyntöihin nojaavasta järjestelmästä automaattiseen tietojenvaihtoon. Automaattista tietojenvaihtoa on tehostettava laajentamalla sitä koskemaan yhä useampia maita ja sanktioimalla ulkopuolisia maita veroilla. Esimerkiksi Yhdysvalloista voitaisiin ottaa oppia. Jos jokin yksittäinen veroparatiisi ei suostu täysin avoimeen tietojenvaihtoon Yhdysvaltain veroviranomaisten kanssa, kaikelle maksuliikenteelle Yhdysvaltain ja kyseisen veroparatiisin välillä lätkäistään 30 prosentin rangaistusvero.

Arvoisa rouva puhemies! OECD:lla, EU:lla tai Suomella ei ole tätä nykyä veroparatiiseista mustaa listaa, joka olisi riittävän kattava ja tehokas. EU:lla ei ole kriteereitä, joilla listalle joutuu, eikä se tee yhteisiä päätöksiä listalle joutumisesta tai sen seurauksista. Hallituksen tulee ajaa EU:lle yhteiseen kriteeristöön ja päätöksentekoon nojaavaa mustaa listaa, jolla voi olla myös EU-maita. Lisäksi tarvitsemme sanktioita.

Arvoisa rouva puhemies! Arvoisat ministerit! Lopuksi: Pääministeri Sipilä on luvannut, että Suomeen perustetaan veroparatiisien torjuntaan parlamentaarinen ryhmä. Olemme valmiita tarjoamaan yhteistyötä ja toimimaan aktiivisesti parlamentaarisessa työryhmässä, jotta veropako saadaan tilkittyä. Mutta työryhmän pitää puuttua paitsi laittomaan veronkiertoon myös laillisuuden rajamailla häilyvään aggressiiviseen verosuunnitteluun. Ryhmän on saatava tarkat tiedot toimista, joilla hallitus pureutuu veroparatiisitalouteen. Ryh-

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

män on lisäksi voitava esittää suosituksia hallitukselle sekä seurata, miten näitä viedään eteenpäin.

Arvoisa rouva puhemies! Arvoisat ministerit! Sipilän hallituksen ministerit ovat vakuuttaneet, että hallitus on valmis tekemään kaikkensa veronkierron vähentämiseksi. Olen tästä hyvin iloinen. Haluamme kuitenkin nyt kuulla, mitä keinoja hallitus on valmis edistämään veronkierron tilkitsemiseksi. Sanoista on nyt vihdoinkin päästävä tekoihin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi ministeri Stubb, enintään 5 minuuttia.

14.12 Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Arvoisa rouva puhemies! Keskustelu on erittäin ajankohtainen, ja tänään tulemme varmaan keskustelemaan kahdesta kokonaisuudesta, joista ensimmäinen liittyy veronkierron estämiseen ja toinen harmaan talouden torjuntaan. Tämä on siinäkin mielessä ajankohtainen, että olin puolisoista viikkoa sitten Washingtonissa kevätkokouksessa, jossa IMF:n puitteissa ja kansainvälisten kollegoiden kanssa käytiin pitkä keskustelu, ei vain Panama-papereista vaan veronkierrosta ylipäätään, ja toisekseen viime viikon lopulla — torstaina, perjantaina ja lauantaina — meillä oli Amsterdamissa Ecofin-kokous, jossa tämä nousi pääteemaksi. Minä uskon, että meillä jokaisella tässä salissa on yhteinen tavoite, ja se on se, että kitketään harmaa talous ja veronkierto. Minkä takia? Sen takia, että se rapauttaa ja kaventaa hyvinvointivaltion rahoituspohjaa, ja sen takia olen äskeisen puhujan kanssa tästä yleisestä tavoitteesta pitkälti samaa mieltä. Tässä keskustelun aikana tulen myös nostamaan esille kuusi konkreettista toimenpidettä, jotka me teemme harmaan talouden torjumiseksi, ja kuusi veronkierron pohjalta. Mutta tässä alustuspuheenvuorossa käyn läpi kokonaisuuden yleisellä tasolla.

Me emme voi hyväksyä sellaista järjestelmää, jossa hyvinvointivaltion rahoituspohjaa ja rehellisten yritysten ja veronmaksajien verotaakkaa lisätään harmaan talouden ja veronkierron kautta. Se on meidän kaikkien yhteinen tavoite. Meidän tavoitteenamme on, että verotulot kerätään mahdollisimman oikeudenmukaisesti ja tehokkaasti, siitä ei varmaankaan ole kahta sanaa, ja se käytännössä tarkoittaa sitä, että meillä pitää olla mahdollisimman laajat veropohjat ja matalat verokannat ja verojärjestelmässä olevia porsaanreikiä pitää matkan varrella myös kyetä tukkimaan. Kaikkihan lähtee siitä, että pääoma pitkälti liikkuu nyky maailmantaloudessa vapaasti, mikä tarkoittaa sitä, että jos haluamme kitkeä harmaata taloutta, jos haluamme kitkeä veronkiertoa, niin paras tapa tehdä se on tietysti kansainvälinen yhteistyö. Tämähän keskittyy kolmeen kokonaisuuteen, joista ensimmäinen on OECD:n BEPS, jossa on 15 toimenpidettä, toinen on EU ja siihen liittyvä lainsäädäntö, ja kolmas on kahdenväliset sopimukset, joita Suomi tässä matkan varrella tekee.

Olen edellisen puhujan kanssa eri mieltä siitä, että hallitus olisi jollain tavalla ollut passiivinen tai ei eturintamassa. Voin hyvin siteerata hetken kuluttua esimerkiksi sitä puheenvuoroa, jonka pidin Amsterdamissa. Kyllä me olemme lähteneet siitä, että Suomi on veronkierron ja harmaan talouden torjunnan osalta ollut aktiivinen kansainvälisen yhteistyön edistämisessä. Me olemme olleet siinä eturintamassa kutakuinkin kaikissa meidän puheenvuoroissamme. Esimerkki: OECD:n veropohjien rapautumista ja voittojen siirtoja vastaan suunnattu BEPS-hanke, siinä olemme olleet eturintamassa, ja siihenhan pohjautuu tietysti myös komission paraikaa valmisteleva veronkierron vastainen direktiivi, josta pyritään pääsemään yhteisymmärrykseen Ecofin-kokouksessa Brysselissä toukokuussa. Itse Amsterdamissa puhuin paljon siitä, että Panama-paperit olivat game changer — game changer

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

siinä mielessä, että nyt meillä on myös EU:n puitteissa mahdollisuus toimia mahdollisimman ripeästi, ja tämä hetki kannattaa käyttää hyväkseen. Meidän tavoitteenamme on totta kai se, että yritysten tulosta verotetaan siinä maassa, missä tulos syntyy. Tähän liittyy maaliskuussa jo sovittu verotietojen maakohtainen raportointi viranomaisten välillä ja kansallinen valmistelu direktiivin täytäntöön panemiseksi, joka on paraikaa meillä Suomessa käynnissä.

On myös muita kokonaisuuksia, joita tänään varmaan käsitellään.

Verojen välttely. Siihen pitää vaikuttaa totta kai myös kansallisella lainsäädännöllä, ja lyhyt, nopea lista siitä, mitä me olemme jo tehneet näiden säännöksiensä puolella, siis Suomessa ylipäättään: väliyhteisöt, korkovähennysoikeuden rajoittaminen, yleinen veronkierro säännös, siirtohinnoittelusäännökset sekä rajoitettu emo- ja tytäryhtiödirektiiviin perustuva hybridisäännös, joiden jatkokehittämistä arvioidaan myös EU:n ja OECD:n hankkeiden yhteydessä. Tähän kaikkeen liittyy tietenkin automaattinen kansainvälinen verotietojen vaihto, ja tästähän me sovimme jo EU:n puitteissa maaliskuussa siten, että tietojenvaihto astuu voimaan vuoden 2017 alussa ja koskee vuoden 2016 verotietoja. Eli tällä saralla tapahtuu paljon.

Harmaan talouden torjuntastrategia, se valmistui muutama viikko sitten. Resursseista on paljon puhuttu. Me tulemme käymään läpi tämän kokonaisuuden ja tulemme myös sen jälkeen harkitsemaan, onko lisäresursoinnin tarvetta. Sisäisen turvallisuuden määräraha, 50 miljoonaa. Äskén tapasin kaikkien virastojen johtajat, ja Tulli kertoi, että he ovat käyttäneet siitä 50 miljoonasta karkeasti 4 miljoonaa harmaan talouden torjumiseen. Tulorekisterin perustaminen on hyvä harmaan talouden torjuntahanke. Siinä on palkkatietojen ilmoitusvelvollisuus vuosi-ilmoittamisen sijaan, mikä mahdollistaa reaaliaikaisen verovalvonnan. Rahanpesun, terrorismin rahoittamisen torjuntaa tehostetaan EU:n piirissä, ja Suomessa valmistelut ovat jo pitkällä. Emo—tytäryhtiö-direktiivi viedään eteenpäin. Ja sitten ei pidä myöskään unohtaa kahdenvälisiä verotuksen tietojenvaihtoa koskevia sopimuksia ja verosopimuksia, joita solmitaan jatkuvasti.

Lopuksi, rouva puhemies, tiedostaen, että olen jo 36 sekunnilla aikani ylittänyt, totean, että kahdenväliset verosopimukset eivät myöskään lakkaa olemasta, tästä esimerkkinä Espanjan kanssa tehty verosopimus, ja viikonlopun Ecofin-kokouksessa saimme Portugalin kollegalta vahvistuksen siitä, että myös Portugalin kanssa pääsemme solmimaan uuden, Suomen tavoitteiden mukaisen sopimuksen muun muassa eläkkeiden verotuksen osalta.

Summa summarum, veronkierto on ilmiö, johon pitää ja kannattaa puuttua erittäin kovalla kädellä. Mitä tehokkaammiksi maiden välinen tietojenvaihto sekä muut sähköiset valvontamahdollisuudet kehittyvät, sitä paremmat mahdollisuudet viranomaisilla on pärjätä rikollisia vastaan. Eli jatketaan taistelua väsymättä usein eri toimenpitein niin kansallisesti kuin kansainvälisilläkin areenoilla. Tätä taustaa vasten: tämä keskustelu on ajankohdainen, mielenkiintoinen, ja odotan sitä innolla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Menemme ensiksi näihin 2 minuutin mittaisiin puheenvuoroihin, ensimmäisenä edustaja Alanko-Kahiluoto.

14.19 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! On hyvin tervetullutta, että hallitus vakuuttaa ottavansa veropaon vakavasti. Kaunista puhetta — tekoja kuitenkin nyt odotamme.

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

Valtiovarainministeri ihmetteli kritiikkiä siitä, että Suomen hallitus olisi ollut saamaton tai passiivinen verovälttelyyn puuttumisessa. Mihin viittasin? Edellisen suuren verovälttelyvyöhyhdin paljastaneen Lux Leaks -tietovuodon jälkeen viime syksynä Euroopan parlamenttiin perustettiin vihreiden aloitteesta erityisvaliokunta tutkimaan verotuksen porsaanreikiä. Tällöin Suomi kuului niiden maiden joukkoon, jotka eivät antaneet asiakirjoja näiden verotuksen porsaanreikien tutkimiseksi tai paljastamiseksi (Alexander Stubbin välihuuto) — minulla on tässä lista näistä maista. Ja fakta tosiaan on se, että viime syksynä Suomen hallituksen kanta oli vielä hyvin nihkeä tähän verovälttelyyn puuttumiseen. Mutta olen toki hyvin iloinen, jos kanta nyt on muuttunut, ja kannustan todellakin Suomen hallitusta kulkemaan tähän suuntaan.

14.20 Timo Harakka sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksella ei ole veronkierron ja verosuunnittelun vastustamisessa vähääkään uskottavuutta. Se vain korostuu, kun vertaa hallituksen toimintaa ennen Panaman papereita ja sen jälkeen.

Hallituksella oli hyvä perintö. Linaus: "Suomi näyttää havittelevan itselleen edelläkävijän roolia veroparatiisien ja veronkierron vastaisessa taistelussa." Näin kuvaili Helsingin Sanomat Jutta Urpilaisen kokoon kutsumaa ensimmäistä EU-kokousta veronkiertoa vastaan kolme vuotta sitten. Mutta enää Suomi ei ole edelläkävijä vaan perässä vedettävä. Edellisen hallituksen kärkihankkeena oli harmaan talouden vastainen ohjelma. Sipilän hallitus romutti sen. Rahat vietiin, henkilöstöä supistettiin. Kiivaan kritiikin jälkeen osa rahoista palautettiin jälkeensä, mutta alle puolet, ja vahinko oli jo tehty.

Mitä hallitus teki ennen Panama-vuotoa? Hallitus tarjoi veronkiertäjien armahduslaskia, jossa miljoonien eurojen verorikoksesta olisi saanut mitättömät rapsut. Lisäksi hallitus tarjoi suoran omistuksen piilottamista hallintarekistereihin, ja lisäksi kaksi hallituksen ministeriä oli hankkinut käytännön kokemusta veroparatiisista tai verosuunnittelusta. Entä mitä Panama-vuodon jälkeen? Yhtäkkiä tapahtuu kääntymys, yhtäkkiä hallituksella on joka päivälle jotain nimellisiä toimia ja julkilausumia. Se ottaa itselleen kunniaa EU:n toimista, mutta ne ovat vasta alkutekijöissään.

Siksi on sanojen sijaan keskityttävä tekoihin. Jatkaako Suomi jarruttamista, kuten tähän saakka? Onko siis kyse uskoontulosta vai ulkokultaisuudesta? Nyt on tilaisuus todistaa puheet myös teoilla. Vastatkaa, ministeri Stubb: Kannatatteko yleisöjulkisuutta, yleisöjulkisuutta eurooppalaisen omistajarekisterin julkaisemisessa? Kannatatteko yleisöjulkisuutta, siis yleisöjulkisuutta yhtiöiden voittojen ja verojen maakohtaisessa julkaisemisessa? Kyllä vai ei? Kannatatteko täyttä avoimuutta myös Brysselissä eikä vain salamavalon välkeessä?

14.22 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Vaikka nykyisen hallituksen meriitit tähän asti eivät veronkierron estämisessä ja veroparatiisien kuriin laittamisessa ole erityisen hyvät, niin minä haluan katsoa eteenpäin ja toivoa, että jatkossa otamme isoja askeleita tässä. Tietenkin tätä helpottaa se, että hallituksessa ainakin kahdella ministerillä on myös käytännön kokemusta siitä, miten veroparatiiseissa yrityksiä järjestellään.

Pitää myös antaa kiitosta silloin, kun on kiitoksen paikka. Nimittäin ministeri Stubb, niin kuin mainitsi, Portugalin kanssa sai neuvoteltua verosopimusta uudestaan, kun Portugalin tuli vasemmistohallitus. Ajatella jos Suomessa olisi vasemmistohallitus, miten hyvin hoidettaisiinkaan veroparatiisiasioita.

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

Arvoisa rouva puhemies! Meidän pitää saada veroparatiisit ja laitton rahojen kätkeminen, piilottaminen ja pyörittäminen kuriin. Mutta samaan aikaan pitää muistaa, että vähintään iso osa tästä ongelmasta on laillinen verojen aggressiivinen välttely. Ei riitä, että me tuomitsemme ja sanomme, ettemme hyväksy rikollista toimintaa — sitähan ei kukaan hyväksy — vaan meidän pitää myös tehdä rikolliseksi sellaista toimintaa, jossa vältetään veroja nyt laillisesti, niin sanotun laillisen veronkierron kautta.

Esimerkkejä siitä, mitä meidän pitäisi tehdä: Meidän pitäisi estää mahdollisuus veronkiertoon vakuutuskuorilla, holdingyhtiöillä ja muilla tämänkaltaisilla järjestelyillä. Meidän pitäisi laajentaa väliyhteisölain soveltamista siten, että alhaisen verotuksen maassa keinotekoisesti näytetty tulo verotettaisiin Suomessa, tai esimerkiksi ottaa mallia Ruotsista: poistetaan porsaanreiät korkojen verovähennysoikeutta rajoittavista säädöksistä. (Puhemies koputtaa) Ruotsissa on valmisteltu malli, (Puhemies: Aika!) jossa oman konsernin sisällä annettuja lainoja ei voi vähentää. Tässä kaksi konkreettista esimerkkiä, mihin te varmasti nyt tartutte.

14.24 Mats Nylund r: Arvoisa rouva puhemies! Harmaa talous on monella tapaa yhteiskuntamme merkittävimpiä haasteita, niin kuin on todettu. Harmaasta taloudesta aiheutuu Suomessa suoria verotulojen menetyksiä yhteiskunnalle, se heikentää yleistä veromoraalia ja vaikeuttaa laillista toimintaa harjoittavien yritysten kilpailumahdollisuuksia. Harmaan talouden torjunta edellyttää valtiolta määrätietoisia toimenpiteitä. Keskeistä on rikosten tekemahdollisuuksien vähentäminen, kiinnijäämisriskien lisääminen sekä viranomaisten reagointikyvyn parantaminen harmaan talouden paljastamisessa ja torjunnassa. Sekä poliisi, syyttäjälaitos, tuomioistuinlaitos, Tulli että Verohallinto tarvitsevat tämän vuoksi riittävät voimavarat harmaan talouden tehokkaaseen torjuntaan. Panostukset harmaan talouden torjuntaan maksavat nopeasti moninkertaisesti itsensä takaisin verotuloina, jotka eivät muutoin tulisi valtiolle.

Viime hallituskaudella RKP oli erittäin aktiivisesti mukana hallituksessa harmaan talouden torjuntaohjelman täytäntöönpanossa. Siksi me myös esitimme varjobudjetissamme 20 miljoonan euron lisämäärärahaa harmaan talouden torjuntaan vuoden 2016 talousarviossa. Näen nyt, että on hyvä alku, että hallituskin on ottanut tämän meidän esille ottamamme haasteen tosissaan julkaisemalla harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategian ja asettaa harmaan talouden seurantaan varten parlamentaarisen työryhmän.

14.26 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelualoite on erittäin tärkeä, ja ajattelen, että tämä toimii hyvin myös lähetekeskusteluna sen parlamentaarisen työryhmän työskentelyyn, joka aloittaa työskentelynsä veronkierron ja harmaan talouden asioista.

Jotta veronkiertoa voidaan torjua, niin koko harmaan talouden ja talousrikollisuuden vastaisen viranomaisketjun täytyy olla kunnossa. Siihen ei saa jäädä resurssipulan vuoksi pullonkauloja, eli me tarvitsemme riittävät viranomaisresurssit Verohallintoon, poliisille, syyttäjälle, Tullille, oikeuslaitokseen. Kyllä tällä hetkellä erittäin suuri huoli nimenomaan tästä on, kun katsotaan tulevia vuosia hallituksen juuri antamien valtiontalouden kehysten valossa. Esimerkiksi poliisin osalta käytännössä vuoden 2019, ja jo vuoden 2018, aikana meillä vähenee useita satoja poliiseja, mikäli nämä hallituksen esittämät kehykset toteutuvat, ja on aivan selvää, että silloin ei voi olla myöskään harmaan talouden torjunnan osalta riittäviä poliisiresursseja. Sama ongelma on Verohallinnossa. Siellä työskentelee tällä het-

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

kellä vain 15 kansainvälisen veronkierron tutkijaa. Sinne tarvittaisiin ehdottomasti lisää resursseja, jotta pystytään tehokkaasti selvittämään näitä rikoksia. Tiedetään, että yksikin virkailija tuo kymmenkertaisesti takaisin hyötynä sen panoksen, joka siihen asetetaan.

14.28 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Me kaikki tässä kuulutamme avoimuutta, etiikkaa, rehellisyyttä, se on tärkeätä, kun puhumme aggressiivisesta verosuunnittelusta. Toivon, että oppositiokin muistaa nämä periaatteet eikä lähdetä ihmisiä ja toimijoita leimaamaan tarpeettomasti ja virheellisesti.

Todellakin tapahtui nyt paljon kansainvälisessä, globaalissa veronkierron estämisessä. Ennen kaikkea kansainvälinen tietojenvaihtodirektiivi, jossa ovat sekä OECD että USA että EU että G20, muuttaa maailmaa. Maailma ei enää 1.1.2017 ole ihan samanlainen kuin se on ollut tähän saakka. Avoimuus selkeästi lisääntyy. Erittäin tärkeitä ovat nämä lainsäädäntöhankkeet, mihin ministeri Stubb viittasi ja joita Suomessa parhaillaan valmistellaan ja joita Ecofin valmistelea, liittyen tähän BEPS-hankkeeseen.

Sitten, arvoisa puhemies, eivät näissä asianajotoimistoissa ole nämä todella suuret yritykset, kansainväliset yritykset, jotka eivät maksa veroja välttämättä kovin paljon mihinkään. Ne tekevät suoraan sopimuksia maiden kanssa, myöskin EU-perustajamaiden, Benelux-maiden kanssa ovat tehneet. Tämä on sietämätöntä, kun meillä on sama valuutta ja muuta, ja on hyvä, että komissio on nostanut valtiontukikanteita näissä asioissa, ilmeisesti on myöskin menestyksellinen. Tällä tavalla tämäkin asia on tervehtymässä.

On varmasti niin, että ilmapiiri myöskin vaikuttaa. Ihmiset tänä päivänä äänestävät myöskin jaloillaan, jos näkevät, että joku yritys ei noudata etiikkaa näissä asioissa. On myöskin hyvä, että EU-tasolla ollaan suuria yrityksiä, todella suuria yrityksiä, nyt velvoittamassa kertomaan, mihin he veronsa maksavat. Minusta Suomen hallitus on tässä toiminut koko ajan aktiivisesti, eturintamassa. Tämä arvioni, tilintarkastajan arvioni, perustuu faktoihin. Minusta tätä työtä, (Puhemies koputtaa) mitä parhaillaan tehdään, pitää vain jatkaa.

14.30 Sampo Terho ps: Arvoisa puhemies! Veronkierron suhteen on syytä olla selväsä nainen. Veronkierto on kuvottavaa korruptiota ja viheliäistä vapaamatkustusta. Veronkiertäjä riistää yhteiskunnasta hyötyä itselleen ja eturyhmälleen ilman, että antaa yhteisölle takaisin sen, mikä yhteisölle laillisesti kuuluu. Veronkiertäjä siis halveksii omaa yhteisöään ja kanssaihimiään ja haluaa laittaa heidät oman väärin hankitun elintasonsa maksumiehiksi. Veronkierto horjuttaa koko yhteiskunnan moraalista ja taloudellista selkärankaa. Sanalla sanoen, veronkierto on itsekästä epäisänmaallisuutta.

Ongelma on valitettavasti mittakaavaltaan suuri, Suomessakin useita miljardeja euroja menetettyä verotuloa vuodessa, EU-tasolla jopa 1 000 miljardia. Se on merkittävä osa koko veropohjastamme, ja tilanteen korjaaminen on siksi erittäin tärkeää ja auttaisi Suomenkin valtiontaloutta huomattavasti. Jokainen poliitikko haluaa saada tämän kuriin, siitä ei ole epäselvyyttä. Kysymys on oikeudenmukaisuudesta ja koko yhteiskunnan toimivuudesta. Toimivia ja käyttökelpoisia ratkaisuja on siksi herkeämättä etsittävä kaikilla politiikan tasoilla. Ja kuten valtiovarainministeri meille esitteli, niitä onneksi tulee kovaa vauhtia.

Ensimmäisenä mainittakoon tämä tietojenvaihto, joka tulee siis ensi vuoden alusta voimaan: verotettavien tulojen piilottelu maailmalla silloin olennaisesti vaikeutuu. Toisena voidaan mainita kahdenväliset sopimukset, kuten ministerikin teki. Suomi on sellaisen laatinut jo Espanjan kanssa ja myös neuvotellut valmiiksi nyt Portugalin kanssa. Kolmannek-

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

si hallitus on laatinut strategian talousrikollisuuden torjunnasta ja tulee laatimaan siihen liittyen myös toimenpideohjelman, jonka yhteydessä mietitään myös resursseja.

Paljon siis tapahtuu, eikä yhtäkään toimenpidettä pidä ennakkoluuloisesti torjua, (Puhemies koputtaa) vaan kaikkia pitää tutkia hyvin tarkkaan.

14.33 Markku Eestilä kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on tällä hetkellä mahdollista ulkomaisen pääomasijoittajan ostaa suomalainen yritys kymmeniä prosentteja korkeammalla hinnalla kuin suomalaisen kilpailijan, olipa kilpailija sitten sijoittaja tai joku laajenemishaluinen pk-yritys. Tämä johtuu siitä, että Suomen laki ei estä korkovähennyksen hyväksikäyttöä tavalla, jossa korko ohjataan veroparatiisiin. Eli tämä korkeampi hinnanmaksukyky johtuu siitä, että ulkomainen pääomasijoittaja ei aiokaan maksaa veroja Suomeen. Tämä mekanismi on verottajalle hyvin tuttu. Se on helppo tehdä, koska holdingyhtiö velkaannutetaan. Se ostaa tämän suomalaisen tuotannollisen yrityksen, ja tuotannollisen yrityksen konsernivähennys ohjataan holdingyhtiöön, joka taas ohjaa koron verottomana veroparatiisiin.

Kysynkin teiltä, pääministeri, koska te tiedätte hyvin tarkkaan yritysmaailman ja siihen liittyvän verotuksen: koska laki elinkeinojen verottamisesta ja korkovähennyksestä ei riitä estämään tätä epämoraalista ja suomalaisia syrjivää toimintaa, niin pitäisikö meidän muuttaa verotusmenettelylakia siten, että verottajan olisi mahdollista purkaa tällainen järjestely, jossa korko itse asiassa on osinkoa? Tämä laki on tälläkin hetkellä voimassa esimerkiksi Isossa-Britanniassa.

14.34 Antti Rinne sd: Arvoisa puhemies! Minäkin kiinnitin huomiota tuohon 27. joulukuuta 2012 julkaistuun Helsingin Sanomien artikkeliin, jossa viitattiin tuohon veroparatiisien ja verojen välttelyn vastaiseen kokoukseen Suomessa, mitä silloinen ministeri Urpilainen oli kokoon kutsumassa. Tämä ongelma on iso globaalissa mittakaavassa: 27 000 miljardia euroa arvioitten mukaan, 150 miljardia veromenetyksiä.

Minusta on tärkeää se, että Suomi on veronkierron vastaisessa taistelussa ykkösmaita ja toimii sen eteen, että verojen välttely — pelkän rikollisen toiminnan lisäksi — on asia, josta otetaan kiinni ja jota pystytään estämään. Läpinäkyvyys on ennen kaikkea kaikkein tärkein asia tässä kokonaisuudessa.

EU on nyt tiukentamassa normeja. Meidän ministerit ovat useampaan otteeseen keuhneet omilla toimenpiteillään tuolla Euroopan tasolla. Nyt kysyn, että onko hallituksella aito tahto korjata näitä ongelmia Eurooppa-tasolla. Onko hallituksella tahtotila tähän omistajajulkisuuden toteuttamiseen komissaari Vera Jourovan esittämällä tavalla? Onko hallitus aidosti läpinäkyvyyden takana, kun hallitus tuolla Ecofinissä ilmeisesti edusti kantaa, jonka mukaan 750 miljoonaa olisi liikevaihtoraja, jossa tämä automaattinen tietojenvaihto tulee? Siellä oli ymmärtääkseni esityksiä siitä, että huomattavasti pienemmällä liikevaihdolla tulee tämä läpinäkyvyys. Kysyn tätä ministeri Stubbilta.

Hallituksen rekordi ei kovin vahva tässä suhteessa ole, kun miettii näitä alkukauden toimia: harmaan talouden torjunnasta leikattuja rahoja, tätä hallintarekisteriä ja sitten tätä tehokkaan katumisen järjestelmää. Toivon, että hallitus on muuttamassa kantaa. Toivon, että hallitus vastaa näihin kysymyksiin, joita esitin.

14.36 Jyrki Kasvi vihr: Arvoisa puhemies! On valitettavaa, että viime vuosien keskustelu kansainvälisestä veronkierrosta ei ole perustunut viranomaisten työhön vaan erilaisiin

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

tietovuotoihin. Nämä paljastukset ovat toki palvelleet myös viranomaisten työtä heidän etsiessään veronkiertäjiä ja rahanpesijöitä. Suomen ja Euroopan unionin tulisikin tehdä kaikkensa, että näitä vuotoja tulisi lisää. Käytännössä tilanne on kuitenkin päinvastainen: esimerkiksi niin kutsutut Luxemburgin paperit julkisuuteen ja veroviranomaisten tietoon saattaneet henkilöt ovat tällä hetkellä oikeudessa. Syytteessä ovat sekä miljardien eurojen veronkierron paljastaneet luxemburgilaisen kirjanpito-yhtiön entiset työntekijät että tiedot julkaissut ranskalainen toimittaja.

Suomen tulisikin olla Euroopan unionissa aloitteellinen, että myös Eurooppaan saatisiin niin kutsuttu whistleblower-lainsäädäntö, joka suojaisi yritysten ja viranomaisten laitoman toiminnan paljastajia tietovuodon mahdollisilta juridisilta seurauksilta. Toisaalta on hyvä muistaa, että harmaan talouden ja veronkierron vastainen taistelu ei voi loputtomiin olla satunnaisten tietovuotojen varassa. Esimerkiksi viime päivinä kuohuttaneista Panama-papereista ei kukaan tiedä, mitä kaikkea niistä on mahdollisesti siivottu pois tai onko tiedot vuotaneella henkilöllä muitakin motiiveja kuin moraalinen närkästys veronkierrosta tai kauna entistä työnantajaa kohtaan. Harmaan ja mustan talouden vastainen taistelu tarvitsee riittävät resurssit ja edellyttää kansainvälistä yhteistyötä ja jouhevaa tietojenvaihtoa.

14.38 Kari Uotila vas: Arvoisa rouva puhemies! Kun 90-luvun lopulla eduskunta ryhtyi keskustelemaan harmaasta taloudesta ja talousrikollisuudesta, niin sekin tapahtui ajankoh-taiskeskustelun käynnistämänä. Sen jälkeen on paljon tapahtunut. Silloin oltiin aika lailla kansallisissa kuvioissa. Silloin totesin, että harmaa talous, talousrikollisuus, veronkierto on syöpä, joka on kitkettävä kolmesta syystä: se vie miljardeja yhteisiä verovaroja, se vääris-tää kilpailua — rehelliset yrittäjät eivät voi pärjätä tilanteessa, jossa epärehelliset mella-savat — ja kolmas syy on moraalin rapautuminen. Nyt tilanne on muuttunut. Paljon on ta-pahtunut. Ongelma on siirtynyt yhä enemmän kansainväliseksi, ja nyt sitten räikeimpänä esimerkkinä on tämä härski veroparatiisien hyväksikäyttäminen härskissä veronkiertämi-nessä.

Hallitus väittää olevansa aktiivinen ja tekevänsä paljon. Tätä taustaa vasten, kun tammi-kuussa komissio julkaisi ehdotuksen aggressiivisen verosuunnittelun kitkemiseksi, kyllä siellä pikkasen varmistinta hallituksen lausunnoissa vedettiin taakse ja paikoilleen elikkä varoiteltiin kilpailukyvyistä, seurauksista, ehkä peesattiin EK:ta siinä, että esimerkiksi ve-rovähennysoikeuden rajaaminen voisi vaarantaa investointeja ja niin edelleen.

Kysynkin tässä yhteydessä parista yksityiskohdasta:

Hallitus on tuonut eduskuntaan vähän nurkan kautta hallintarekisteriasian jälleen. Tääl-lä pääministeri Stubb kyselytunnilla totesi, että se on eduskunnan käsittelyssä ja eduskunta tekee sitten esitykselle, mitä haluaa. Toivottavasti tämä tarkoittaa sitä, että eduskunta vii-saudessaan talousvaliokunnan johdolla voi todella tyrmätä tämän ehdotuksen ja sallia avoimuuden hallintarekisterien osalta.

Toinen kysymys liittyy tähän verovähennysoikeuden rajaamiseen. Oletteko aidosti ko-mission kanssa sitä mieltä, (Puhemies koputtaa) että verovähennysoikeutta on rajoitettava?

14.40 Stefan Wallin r: Arvoisa puhemies! Taistelussa harmaata taloutta vastaan ja myös-kin harmaata työntekeä vastaan on olemassa erittäin tehokas ja laillinen keino, ja se on ni-meltään kotitalousvähennys. Tiedossa on myöskin se, että kotitalousvähennys myös lisää työllisyyttä. Eri arvioiden mukaan vähennyksen kautta on synnytetty vuosien varrella tu-hansia uusia työpaikkoja Suomeen. Tämä vähennyshän lisää todistettavasti kysyntää vaik-

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

kapa kotitaloustyölle, hoitotyölle, asunnon kunnossapitotyölle, ja kaikki tämä, kaikki, mikä kasvattaa verotuloja, mikä vähentää harmaata taloutta, lisää myöskin valtion verotuloja siitäkin huolimatta, että vähennys, totta kai, maksaa sellaisenaan aina jotain.

Tällä hetkellä kotitalousvähennyksen enimmäismäärä on 2 400 euroa. Sitä on laskettu jonkin verran vuosien aikana. Ruotsalainen eduskuntaryhmä on omassa vaihtoehtobudjetissaan esittänyt tämän enimmäismäärän nostamista 4 000 euroon, millä olisi vieläkin parempia vaikutuksia sekä työllisyyteen että kysyntään, ja tällä tavalla se vähentäisi harmaata taloutta. Kysyisin hallitukselta, valtiovarainministeriltä: mitä mieltä te olette tästä ruotsalaisen eduskuntaryhmän esityksestä?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan muutama puheenvuoro vielä ja sitten mennään ministereitten vastauksiin.

14.42 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Verovalvontaa ja toisaalta verovuotoa ei saada kuriin, ellemmme osoita tarpeeksi paljon resursseja viranomaisille. Jos nyt oikein ymmärsin ministeri Stubbin puheista, niin hän totesi, että näitä resursseja voidaan harkita, ja tämä olisi todellakin tärkeää. Tilastot näyttävät, että esimerkiksi jokainen Tullin yritystarkastaja tienasi palkkansa 11-kertaisesti takaisin, ja uskon, että myöskin verotarkastajilla tuo hyötyosuhte on varsin korkea. Kristillisdemokraatithan viime syksynä esittivät 10:tä miljoonaa euroa lisää verotarkastajien palkkaamiseen nimenomaan veronkierron kuriin saamiseksi, ja toivomme, että näitä resursseja saataisiin tulevaisuudessa lisää. On myös rehellisen yrittäjän etu, että hänellä on sellaiset tasapuoliset markkinaolosuhteet ja oikeudenmukainen kilpailu, kun he tekevät tarjouksia erilaisista hankkeista.

Myöskin nämä tiedot maksetuista veroista per maa olisivat sellaisia, jotka kenties lisäisivät painetta vähentää aggressiivista verosuunnittelua. Nythän siirtohinnoittelulla ja toisaalta korkojen verovähennysoikeudella kansainväliset yritykset siirtelevät ja jakavat voitonsa korkean verotuksen maista olemattomasti verotettuihin tai jopa veroparatiiseihin. Meillä Suomessahan esille ovat nousseet erityisesti ulkomaalaisomisteiset terveydenhoitoalan yhtiöt, ja niissähän ostetaan osin verovaroin terveydenhoitopalveluita, mutta kuitenkin nämä yritykset eivät osallistu veronmaksuun. Nyt kun hallitus aikoo sotessa hyvin laajasti yhtiöittää ja myöskin avata tätä alaa entistä enemmän kilpailulle, niin olisinkin kysynyt, onko tätä näkökulmaa pohdittu, mietitty sitä, tarkoittaako valinnanvapaus sitä, maksetaanko (Puhemies koputtaa) verot Suomeen vaiko ei.

14.44 Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies, fru talman! Nyt kun hallitus täällä luettelelee kaikkia aikomuksiaan, miten se aikoo puuttua näihin asioihin, on hyvä huomata, ettei hallitus tähän asti ole millään tavoin edistänyt toimia verovälittelyn suitsimiseksi ennen kuin asioista on noussut julkinen kohu. (Ben Zyskowitz: Höpö höpö!) Otan muutaman esimerkin. Syksyllä harmaan talouden rahojen leikkaus peruttiin vasta sen jälkeen, kun eduskunnan tarkastusvaliokunta yksimielisesti lausunnossaan totesi, että näin tulee toimia. Myös tässä hallintarekisteriasiaassa hallitus perääntyi ison julkisen kohun jälkeen.

Huomaamme kaikki, että Panama Papers -paljastusten jälkeen puheet ovat dramaattisesti muuttuneet, mitä sinällään pidän erittäin hyvänä. Mutta politiikassa ei ole tärkeää, mitä sanoo vaan mitä tekee. Ydinkysymyksiä tässä yhteydessä ovatkin ne kysymykset, joita edustaja Harakka täällä aikaisemmin esitti. Kannattaako hallitus ja tuleeko hallitus edistämään maakohtaisten vero- ja tulostietojen julkistamista, kyllä vai ei? Edistääkö hallitus

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

hallintarekisteröintiä vai luopuuko hallitus siitä hankkeesta, kyllä vai ei? Valtiovarainministeri Stubb sanoi äskeisessä esittelypuheenvuorossaan, että hallitus on edistänyt edelläkävijyyttä puheenvuoroissaan. Me peräänkuulutamme edelläkävijyyttä teoissa.

14.45 Maria Tolppanen ps: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on sellainen laki, joka pitäisi uudistaa kiireen vilkkaa, koska tämä laki on jo vuodelta 1986 eli ennen pääomien vapautta liikkuvuutta Euroopassa, ja tämä on laki konserniavustuksesta verotuksessa. Tuossa lain hengessä sanotaan, että konserniavustusta annettaessa pitäisi antaa kotimaiselta kotimaiselle yhtiölle. Nyt kuitenkin tilanteet ovat muuttuneet Euroopassa aika paljon. Me pidämme kotimaisina myöskin sellaisia maita, joita ei kirjoiteta siten kuin Suomi kirjoitetaan, mutta siitä huolimatta myöskin Euroopan tasolla katsotaan, että Espanja ja Ruotsi eivät ole yhtä kuin Suomi. Tämän lain yhden pykälän tiukentaminen tekisi sen, että ei voitaisi kuitenkaan toisenkaan euromaan kautta ikään kuin saattaa rahoja veroparatiiseihin. Tämä lakiesitys oli muun muassa viime hallituskaudella esillä. Tein siitä lakialoitteen silloin, mutta silloin todettiin, että Suomessa on maan tapana se, että jos yrityksellä on toimipiste Suomessa, kuten nakkikioski tai yksiö, niin silloin sille voidaan maksaa konserniavustuksia, kun tilanteen täytyy tietysti olla niin, että täytyy olla kotikunta Suomessa, että on verotusoikeus myöskin Suomessa. Näillä on vissi ero, ja toivon, että tämä hallitus nytten puuttuu tähän asiaan oikein todella.

Sitten toinen asia vielä tähän. Kun kitketään näitä veronkiertoja, niin on nämä verotarkastajat. Nyt yksi verotarkastaja tienaa noin kolme kertaa oman palkkansa. Näitä kannataisi lisätä. Verotarkastukset tuottivat pari vuotta sitten 405 miljoonaa euroa rahaa. Siinä olivat myöskin muut tarkastukset. (Puhemies koputtaa) Sinänsä ironista tässä on se, että nämä tilastot ovat vuodelta 2014. Kyllä pitäisi päästä siihen, että tässä vaiheessa vuotta olisivat jo viime vuoden tilastotkin käytettävissä.

14.47 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa on annettu ymmärtää, että nykyhallitus ei tee mitään ja kaikki aiemmat toimenpiteet olisi romutettu. Kun katsoo tuoreimpia harmaan talouden valvontatilastoja, niin ne kertovat kyllä aivan muuta. Poliisi kirjasi tämän hallituksen ensimmäisenä toimintavuonna ennätykselliset 1 842 uutta talousrikosilmoitusta, joka on suurin määrä viimeiseen 10 vuoteen. Törkeitä velallisen epärehellisyyksiä koskevia ilmoituksia kirjattiin 310 kappaletta. Niiden määrä on noussut 53 prosenttia. Törkeiden veropetosten määrä poliisin kirjoissa on kasvanut yli 30 prosenttia. Poliisi on tehnyt hyvää työtä ja tulosta. (Jari Myllykoski: Kiitos edellisen hallituksen!) Myös verotarkastusten määrät ovat kasvaneet — ja nämä siis ovat tuloksia ja tilastoja tämän nykyhallituksen ensimmäiseltä toimintavuodelta. Myös anniskelulupavalvonta on tuottanut hyvin veroeuroja. Minun mielestäni tulokset ovat tärkeitä, ja nämä ovat niitä tuloksia, joita nykyhallituksen aikana on saatu tehtyä. On tärkeää, että työtä jatketaan tulevaisuudessakin, ja kysyisin ministeri Orpolta, jolle kuuluvat nämä poliisiresurssit: millä tavalla nämä valvontamäärät ja edellä kuvaamani luvut ovat kehittyneet hallituksen toisena toimintavuonna? Ensimmäinen vuosi on tuonut hyvää tulosta. (Naurua)

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan vielä kolme 2 minuutin puheenvuoroa ja sen jälkeen ministereitten vastauksia, ja sen jälkeen jatkamme. Nämä kolme henkilöä ovat edustajat Aalto, Lintilä ja Viitanen.

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

14.49 Touko Aalto vihr: Arvoisa puhemies! On tietenkin hienoa kuulla, että edustaja Heinonen kehuu edellisen hallituksen toimia. Mutta on väärin sanoa, että hallitus ei olisi tehnyt yhtään mitään verovuodon estämiseksi. Totuuden nimissä: kyllä hallitus on tehnyt, mutta ei ole tehnyt riittävästi. On hyvä asia, että hallitus on nyt herännyt paljon pontevammin toimiin, ainakin puheen tasolla, ja on syytäkin, sillä Verohallinnon vuoden 2013 vuosikertomuksen mukaan Suomen koko verovaje vuonna 2013 oli 4—7 miljardia euroa. Kysynkin: eikö tämän verovajeen kiinnikuomisen pitäisi olla sekä hallituksen kärkihanke että mukana muun muassa pääministerin esityksessä siitä, miten julkisen talouden kestävyysvaje kurotaan umpeen? On hyvä, että hallitus sanoo, että se tekee kaikkensa tämän verovuodon estämiseksi. Siksi kysyn: Miksi hallitus on suhtautunut kriittisesti EU:n mustaan listaan veroparatiiseista? (Eduskunnasta: Ei ole!) Miksi hallitus on hidastellut yhteisen yhtiöveropohjan suhteen? Miksi hallitus on jarruttanut yritysten maakohtaista veroraportointia? Ja mikä tärkeintä vielä tähän loppuun: aikooko hallitus nyt kansallisen lainsäädännön keinoin vihdoin ja viimein haudata ja kuopata esityksen hallintarekisteristä sivuoven kautta puolustamalla suomalaista avointa ja suoraa omistusjärjestelmää?

14.51 Mika Lintilä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ihan peruskäsitteeseen, tässä menevät verosuunnittelu ja veronkierto jonkun verran sekaisin. Hyvin pelkistetty esimerkki: Kun Länsisatamasta henkilö lähtee Viroon ostamaan viinipullon, hän tekee verosuunnittelua. Jos hän ostaa sen sieltä parkkipaikalta Länsisatamasta, hän tekee veronkiertoa.

Kun tässä tulee tällainen aggressiivinen verokilpailu, niin tämä on valitettavasti tänä päivänä yksi osa maailmaa. Minä en usko sitä, että me tulemme saamaan harmonisaatiota koko verotuksen osalle maailmanlaajuisesti, mutta minä toivoin, että tämä keskustelu olisi lähtenyt vähän rakentavammassa hengessä. Minä olen 13 vuotta ollut verojaostossa. Koskaan ei ole minun mielestäni verojaostossa tullut vastaan sellaista tilannetta, että olisi jarrutettu tai yritetty seisottaa joitakin sellaisia esityksiä, joilla suitsitaan harmaata taloutta tai veronkiertoa. Aina on suhtauduttu niihin myönteisesti.

Tässä tietysti on myös kaksi eri elementtiä. Ensimmäinen on harmaa talous, joka on enemmän kansallista. Me olemme tällä hetkellä aika hyvin päässeet siihen mukaan. Meillä on ennaltaehkäisy, meillä on valvonta, meillä on aika hyvin ajassa menevä kansallinen lainsäädäntö. Mutta ilman muuta suurin ongelma meille on veronkierto, jossa menee tämä iso raha, eli kansainvälinen veronkierto, ja siinä täysin keskeisessä roolissa on kansainvälinen tietojen vaihto. Niin kauan kuin me emme saa toimimaan näitä elementtejä, jotka lähtevät... — No, tällä hetkellä on olemassa OECD:n puolelta BEPS-hanke, jenkeiltä tuli FATCA. Mutta meidän pitää saada mukaan siihen G20, ja se on varmaan vähän vaikeaa, jos katsoo noita Panama-papereita, siellä saattaa olla muutamia maita mukaan.

Tämä toiminta on pitkäjänteistä, tämä ei ole yhden hallituksen eikä kahden hallituksen. Kyllä aina seuraava hallitus on jatkanut niitä toimia, jotka edellinen on tehnyt. Niin tapahtuu tälläkin hetkellä. (Puhemies koputtaa) Tämä hallitus tekee hallituksen esityksen niistä toimista, joita edellinen hallitus on laittanut jo liikkeelle.

14.53 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kyllä minä puolestani sanoisin niin, että kyllä hän tämä hallitus muutti suunnan. Viime kaudella Suomi todellakin nimettiin veroparatiisien torjunnan kärkimaaksi — siis että haluamme tällaiseksi — ministeri Jutta Urpilaisen johdolla, ja kyllä nyt suunta muuttui ja tämä kärkimaa-ajattelu on muuttunut sitten jarrumiesasenteeksi. (Eduskunnasta: Höpö höpö!) Perustelen tätä sillä, että eikö olekin totta,

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

että tämä hallitus aloittaessaan leikkasi merkittävästi harmaan talouden torjunnan resursseja. Näin tapahtui, ja resurssit ovat edelleen riittämättömällä, leikatulla tasolla. Eikö käynytkin niin, että hallitus oli vielä viime syksynä tuomassa tänne tätä veronkiertäjän armahduslakia ja vasta julkisen paineen alla tästä hullusta hankkeesta hallitus perääntyi? Eikö ole niin, että edelleenkin hallintarekisteri on pöydällä ja sitä ajetaan uudessa muodossa, parhaillaan talousvaliokunnassa olevan lakiesityksen myötä? Eli summa summarum, hallitus toimii vasta paineen alla. Kiitos siitä, että kansalaisjärjestöt, media, oppositiokin nostaa sinnikkäästi näitä epäkohtia esiin ja kääntymystä tapahtuu.

Puhemies! On hyvin tärkeää huomata, että SDP:n vaihtoehdossa meillä on omia esityksiä, joilla voisimme sekä harmaata taloutta että veronkiertoa torjua. Niitä ovat muun muassa riittävät resurssit, mistä äsken mainitsin, että hallitus on niitä huolestuttavalla tavalla leikkannut. Esitämme sitä, että näiden vakuutuskuorien eli kapitalisaatiosopimusten verovälttelyn mahdollistavia porsaanreikiä tukitaan. Ja esitämme myös konsernilainojen korkovähennysoikeuden rajaamista. Toivoisin, että näistä SDP:n esityksistä otettaisiin koppia, sillä niinhän se, puhemies, on, että verotuloja tarvitaan, jotta me turvaamme lapsillemme hyvän päivähoidon, koulun, vanhuksillemme arvokkaan hoivan. Ja nyt emme joutuisi tekemään niin julmia leikkauksia (Puhemies koputtaa) kuin mitä hallitus tekee, mikäli huolehtisimme siitä, että verotulot kerätään asianmukaisesti.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten ministereitten vastauksia. Ensimmäisenä pääministeri Sipilä, olkaa hyvä, ja seuraavaksi ministeri Stubb — 3 minuuttia.

14.55 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies! Minusta tämä keskustelun henki on turhaan tässä asiassa syyttelevä. En usko, että tässä salissa, ministereissä, on yhtään sellaista henkilöä, joka vastustaisi sitä, (Pia Viitanen: Huolestutaan, ei syytetä!) että saamme harmaan talouden kautta lisää tuloja valtion tulojen tasapainottamiseen. Minusta tämä on aivan turhaan syyttelyä. (Paavo Arhinmäen välihuuto) Rikollinen toiminta ja veronkierto pitää saada kuriin. Me teemme hallituksena varmasti tässä asiassa kaikkemme.

Parlamentaarinen työryhmä nimetään torstaina. Olemme saaneet siihen nimet, ja torstaina se nimetään, ja sen jälkeen päästään yhdessä tekemään sinne lisäehdotuksia.

Jo hallitusneuvotteluissa varasimme sisäiseen turvallisuuteen 50 miljoonan euron lisärahan, josta osa käytetään harmaan talouden torjuntaan.

Valtiovarainministeriön keskeinen hanke tällä hallituskaudella on kansallisen tulorekisterin perustaminen, ja tämä on erinomainen esimerkki siitä, että me pääsemme samanaikaisesti reaaliaikaiseen valvontaan ja samaan aikaan sitten sen yrittäjän hallinnollinen taakka siellä toisessa päässä kevenee.

EU:n toimista: Tämä rahanpesudirektiivin valmistelu on Suomessa pitkällä. Tässä myöskin valtiovarainministeri Stubb on itse ollut aloitteellinen tuolla EU:n päässä. Siinä keskeisiä Suomeen tulevia muutoksia on se, että jatkossa Patentti- ja rekisterihallituksen rekisteriin kerätään tiedot yritysten omistajista ja tosiasiallisista edunsaajista, ja se tulee lisäämään avoimuutta. Esimerkiksi tiedot pankkitileistä ovat jatkossa helpommin viranomaisten saatavilla.

Sitten tämä verotietojen automaattinen kansainvälinen vaihto. Tämähän on äärimmäisen tärkeä osa sitä, ja näitten verotulojen piilottelu vaikeutuu maailmalla olennaisesti tämän seurauksena.

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

Sitten edustaja Eestilä nosti tärkeän kysymyksen. Tämä on juuri se mekanismi, millä Suomesta siirretään veroparatiiseihin rahaa. Me olemme tehneet kaksi asiaa: Toinen on se, että ensinnäkin emoyhtiödirektiivin muutokset on pantu täytäntöön osinkoverotuksessa. Ja sitten on toinen asia, jossa Suomessa voimassa olevia säännöksiä väliyhteisöistä ja korkovähennysoikeuden rajoittamisesta, yleistä veronkiertosäännöstä, siirtohinnoittelusäännöksiä, rajoitettua emo- ja tytäryhtiödirektiiviin perustuvaa hybridisäännöstä ja näiden jatkokehittämistä arvioidaan täällä Suomessa EU- ja OECD-maissa tehtyjen toimenpiteiden jälkeen. Tämä on juuri siinä korissa olevia toimenpiteitä, johon viittasitte.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Stubb, 3 minuuttia.

14.58 Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Arvoisa rouva puhemies! Jos toisella kierroksella voin vastata niihin kuuteen toimenpiteeseen, joita teimme harmaan talouden osalta, ja kuuteen veron välttämiseen ja keskityn tässä vastauksessa lyhyen kaavan mukaan niihin kysymyksiin, joita esitettiin.

Edustaja Harakka perätkuulutti suoraan, että kannattammeko yleisöjulkisuutta. Siihen yksiselitteinen vastaus on, että kyllä. Eli me ajamme yleisöjulkisuutta rekisteriin yritysten omistajista ja edunsaajista toisin kuin monessa EU-maassa, ja tähän tarkoittaa käytännössä silloin, että me näemme, millaisia pöytälaatikkoyrityksiä on olemassa ja millaisia bulvaaniyrityksiä käytetään mahdollisissa veroparatiiseissa.

Tässä kysyttiin myös, että mites sitten whistleblower. Rahamarkkinoillahan tällainen on jo menossa, ja tällä hetkellä katsotaan, voitaisiinko sitä käyttää rahanpesun torjunnassa, eli tätä pyritään ilman muuta edistämään.

Edustaja Rinne puuttui tehokkaaseen katumiseen. Nyt jos en ihan väärin muista, edustaja Rinne, niin valtiovarainministeriössä ollessanne te ajoitte tätä vahvasti ja tämä oli yksimielinen eduskunnan päätös, jonka sitten valiokuntakonsultaation jälkeen tämä hallitus veti pois. Mutta voitte toki korjata, jos olen tässä kysymyksessä väärässä.

Maakohtaisesta raportoinnista kysyttiin. Siinähan on oikeastaan kaksi ulottuvuutta, joista ensimmäinen liittyy viranomaisten tietojenvaihtoon. Sitä me kannatamme, ja toinen on vasta tullut ulos nyt ehdotuksena tuolta komission puolelta, ja se on tutkinnassa työ- ja elinkeinoministeriön puolella, jonka vastuulle tämä kokonaisuus kuuluu.

Hallintarekisteröinti kytkettiin tähän keskusteluun harmaasta taloudesta ja veronkierrosta. Sehän on siis järjestelmä, joka on täysin laillinen ja toiminnassa EU-maiden enemmistössä. Täällä viitattiin sitten myös siihen, että me olisimme jollain tavalla takaoven kautta tuomassa hallintarekisteröintiä Suomeen. Vastaus tähän on se, että me emme laajenna hallintarekisteröintiä Suomeen. Ehkä tässä voi yhden esimerkin ottaa varovasti, ja se on se, että karkeasti 50 prosenttia meidän Helsingin pörssin omistuksesta tänä päivänä on ulkomaalaisten käsissä ja suurin osa heistä käyttää hallintarekisteröintiä toimintamenettelyinä. Minkä takia? Jos ei näin olisi, he joutuisivat kaikki yksittäin avaamaan pankkitilin Suomeen, ja tämä varmasti sitten vaikeuttaisi potentiaalisesti ulkomaalaisten investointia tänne Suomen puolelle.

Kysymys esitettiin mustista listoista. Kyllä. Kuka sanoi, ettei kannateta? Edustaja Aalto, väärää tietoa. Kyllä, me kannatamme mustia listoja ja otimme vahvasti näiden puolesta puheenvuoron Amsterdamissa. (Hälinää)

Täällä käytettiin paljon lukuja siitä, miten paljon harmaa talous ja veronkierto maksaa Suomessa, miten paljon se maksaa Euroopan tasolla ja maailmanlaajuisesti. Olisin varo-

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

vainen näiden lukujen kanssa, koska kellään ei ole siitä yksittäistä tietoa. Se tieto, jonka sain suoraan Verohallinnosta, on, että Suomessa meillä on käytännössä yritysten puolella verovaje noin 6—7 prosenttia. Tämä on siis Verohallinnon luku.

Pankkitilitietojen saatavuuteen viitattiin. Itse asiassa tähän alkuperäiseen G5-kirjeseen, josta tuli EU28-kirje, me ehdotimme sitä, että saatavuus olisi laajempi eikä keskittyisi vain poliisiin. Olemme tehneet muita toimenpiteitä: Arvopaperimarkkinoiden väärinkäytöstä tulee kovemmat sanktiot. Tämä lakiesitys lähti liikkeelle viime viikolla. Eri sijoitusmuodoista, mukaan lukien vakuutuskuorista, tullaan tekemään VM:n puolella selvityksiä.

Ja viimeisenä huomiona toistan sen, minkä olen jo aikaisemmin sanonut, että meidän viranomaisten toimintaa tässä Panama Leaks -vyyhdissä edesauttaisi se, että meidän viranomaisilla olisi nämä asiakirjat olemassa. Ja vetoan edelleen Yleisradioon siinä, että nämä asiakirjat (Puhemies koputtaa) voitaisiin viranomaisille luovuttaa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Orpo, vielä 2 minuuttia, olkaa hyvä. Sen jälkeen otetaan minuutin mittaisia debattipuheenvuoroja.

15.02 Sisäministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin on ihan selvää, että talousrikollisuus, harmaa talous ja veronkierto ovat yhteiskunnassa ilmiöitä, jotka nakertavat niin pahasti, että meidän tulee tehdä kaikkemme niiden torjumiseksi, ja tässä salissa tuskin on yhtään puoluetta, edustajaa tai ministeriä, jotka eivät näin haluaisi tehdä.

Minusta on kaksi asiaa: Ensinnäkin hallitus on tehnyt konkreettisia tekoja, viimeisenä valtiovarainministerin neuvottelema Portugalin sopimus, joka oli erinomainen osoitus konkreettisesta toimenpiteestä. Toiseksi hallitus on perustamassa parlamentaarista seurantaryhmää seuraamaan toimenpiteitä. Kolmanneksi meillä on hyväksytty harmaan talouden ja talousrikollisuuden vastainen strategia, joka on seitsemäs laatuaan. Siitä tehdään toimenpideohjelma, joka valmistuu toukokuussa, lisää toimenpiteitä.

Mitä tulee resursseihin, niin on väärin antaa kuvaa, että hallitus olisi ollut jotenkin erityisesti leikkaamassa. Meillä on 545 poliisimiestä ja -naista, jotka tutkivat talousrikollisuutta joka päivä. Se muutama miljoona, joka puuttui johtuen vaikeasta tilanteesta, oli tämä erillisohjelma, lisärahoitusta poliisille, mutta me yhteistyössä valtiovarainministerin kanssa pystyimme hallituksen pöydässä löytämään sen ratkaisun, jolla ne puuttuvat rahat tämän ohjelman jatkamiseen turvattiin. Nämä työt jatkuvat, ja tässä oli normaali budjettiprosessi, jolla me haimme ja löysimme yhdessä ne painopisteet, koska tämä asia koettiin tärkeäksi. (Timo Heinonen: Juuri näin!) Minusta hallitus toimii hyvin määrätietoisesti sillä samalla linjalla, jonka aikaisemmat hallitukset ovat luoneet, ja tekee koko ajan lisää.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Käydään nyt ripeä keskustelu minuutin mittaisen vastauspuheenvuorojen kautta. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat tähän käyttää puheenvuoron, V-painikkeella varaamaan ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Alanko-Kahiluoto, olkaa hyvä, minuutti.

15.04 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hienoa, että tässä keskustelussa aletaan lähestyä konkreettista. Vielä kerran esittäisin kuitenkin hallitukselle, erityisesti valtiovarainministeri Stubbille, kysymyksen, miksi Suomen hallitus ei sallinut yritysverotusta koskevien asiakirjojen antamista Euroopan parlamentin

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

erityisvaliokunnalle syksyllä 2015 ja onko hallitus nyt valmis sallimaan kyseisten asiakirjojen luovuttamisen Euroopan unionin toimielimille. Tähän olisi tärkeää saada selkeä vastaus.

Toinen kysymys on pääministeri Sipilälle, joka on sanonut tuovansa valtion omistajaohjausstrategian eduskuntaan vielä tänä keväänä. Haluaisin tietää, voiko hallitus tässä yhteydessä varmistaa sen, että Suomen valtion omistamien enemmistöomisteisten yritysten maakohtainen raportointi omasta verojalanjäljestään saataisiin vihdoinkin kattavaksi ja sen porsaanreiät tukittaisiin. Se voitaisiin eduskunnassa tänä keväänä tehdä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Tähän, ministeri Stubb, heti vastaus, olkaa hyvä.

15.06 Valtiovarainministeri Alexander Stubb (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Anteeksi, etten äsken suoraan tuohon kysymykseen vastannut, ja me annamme hirveän mielellämme myös kirjallisen vastauksen. Mutta jos olen ymmärtänyt oikein, niin te halusitte, että me lähetämme viranomaistietoa suomalaisten toimenpiteistä Euroopan parlamentin väliaikaiselle valiokunnalle, ja silloin minä ehkä esitän enemmän sen kysymyksen, mikä on se lainsäädäntöpohja tai käytännössä moraalinen oikeutus sille, että tämäntyyppinen toimenpide voidaan tehdä. Minun on hirveän vaikea nähdä, että tämäntyyppistä informaatiota — jos olen sen oikein ymmärtänyt, korjatkaa, jos olen väärässä — voimme antaa ikään kuin ulkopuoliselle. Ensimmäinen askel olisi varmaan se, että me annamme sen Suomen eduskuntaan ja valiokunnille, mutta se, että me lähtisimme tästä vain ikään kuin siirtämään tuontyyppistä informaatiota Euroopan parlamentin valiokunnalle — vaikka Euroopan parlamentista kovasti tykkään — ei jotenkin kuulosta järkevältä. Mutta annamme tähän kyllä ihan suoran kirjallisen vastauksen.

15.07 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Veronkierron estämisessä on kieltämättä edelleen paljon tekemistä, mutta monta parannusta on jo toteutettu, kuten täällä tänään on todettu. Tämä eduskunta ja hallitus ovat saaneet aikaan muiden toimien lisäksi muun muassa verosopimukset Espanjan ja Saksan kanssa, ja nyt myös Portugalin kanssa on päästy neuvottelutulokseen. Se on tietysti monella tapaa hyvä asia. Kyseisten verosopimusten mukanaan tuomat verotuotot tuovat hieman lisätuloja valtion kassaan, mutta verotulojen kasvamista vielä huomattavasti merkittävämpi asia on näiden sopimusten kansalaisille ja veronmaksajille antama viesti. Nämä tehdyt sopimukset näet osoittavat selvästi, ettei suomalaisia haluta asettaa eriarvoiseen asemaan tulojen ja varallisuuden perusteella. Se on aivan varmasti omiaan parantamaan veronmaksumoraalia näinä taloudellisesti vaikeina aikoina, (Puhemies koputtaa) joina rehellisten keskituloisten veronmaksajien verorasitus on Suomessa varsin korkea.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Minuutin mittaiset puheenvuorot jatkuvat.

15.08 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeri Stubbia. Sain suoran vastauksen toiseen kysymykseen. Suomi siis kannattaa yleisöjulkisuutta lopullisen edunsaajan omistajarekisteröinnissä. Siksi juuri on ristiriitaista, että yritätte piilottaa julkista, tällä hetkellä julkista, omistamista hallintarekisteriin ulkomaille. Tämä herättää kummastusta jo ulkomailakin: avoimuus vai salailu? Johdonmukaisuuden vuoksi hallintarekisteröinti pitäisi siis poistaa laista lopullisesti.

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

Toiseen kysymykseen teillä ei ollut kantaa. Seuraamme siis erittäin tiiviisti, noudattaako hallitus puheitaan myös teoissa eli suurten yritysten tulos- ja verotietojen maakohtaisessa yleisöjulkisuudessa.

Vielä mustista listoista. En tiedä, viittaanko samaan kuin edustaja Aalto, mutta viime kuussa, siis ennen Panama-vuotoa, hyväksyttiin direktiivi, jossa suuret yritykset velvoitetaan raportoimaan veroistaan. Komissio esitti, että kieltäytyvien yritysten nimet julkaitaan. Suomi vastusti julkisuutta. Nyt tietenkin Panama-vuodon jälkeen toimisitte ehkä toisin.

15.09 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin haluaisin kiittää ministereitä ja hallitusta siitä, että nämä neuvottelut Portugalin ja Espanjan kanssa on saatu päätökseen, ja Ranskan kanssa kai vielä neuvottelut jatkuvat. Kysymys, joka kiinnostaa, on, kuinka kauan kestää ennen kuin nämä sopimukset saadaan sillä tavalla voimaan, että Portugalissa esimerkiksi ei voida enää tehdä näitä sopimuksia ja sillä tavalla välttää verotusta. Vaikka tässä tarvitaan parlamenttien käsittelyä, onko mahdollista, että tähän Portugalin kanssa käytävään keskusteluun voitaisiin lisätä sellainen kohta, että näitä ei myönnetä enää tämän neuvottelutuloksen saavuttamisen jälkeen ja että sopimukset astuvat voimaan vasta sitten, kun parlamentit ovat ne käsitelleet?

15.10 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on pikkuisen semmoinen déjà-vu-olo täällä salissa tällä hetkellä. Paljon puhutaan, mutta milloin ryhdytään sanoista tekoihin? Jo viime kaudella eduskunnassa istui sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon parlamentaarinen työryhmä, ja se totesi yksimielisesti raportissaan, että vuosina 2012—15 toteutettua tehostettua harmaan talouden ja talousrikollisuuden toimintaohjelmaa tulee jatkaa myös tällä seuraavalla eli nyt olevalla vaalikaudella. Näillä viime kaudella tehdyillä toimenpiteillä on vähennetty rikosentekomahdollisuuksia, korotettu kiinnijäämisriskiä ja myös lisätty viranomaisten reagointivalmiutta harmaan talouden paljastamisessa. Mutta tämän hallituksen hallitusohjelmassa ei kuitenkaan annettu arvoa tälle yksimieliselle lausunnolle, eli tehostettua harmaan talouden ja talousrikollisuuden toimintaohjelmaa ei ole jatkettu, rahoitusta sille ei ole enää myönnetty. Yhtenä ongelமாகোhtana tämän rahoituksen suhteen on se, että valtion budjetissa (Puhemies koputtaa) katsotaan vain menoja eikä tuloja lainkaan. Onko tähän ministeri Stubbilla mitään vastausta?

15.11 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on täysin selvää, että täällä on erittäin voimakas ja yhteinen tahto kitkeä veronkiertoa ja harmaata taloutta. Sitä tehdään G20-tasolla, sitä tehdään EU-tasolla, sitä on tehnyt hallitus, sitä on tehnyt myös edellinen hallitus, ja tämän parlamentaarisen työryhmän kautta annetaan vielä oppositiollekin mahdollisuus olla tässä työssä mukana. Sen takia toivoisin, että tämä keskustelu olisi vähän rakentavampaa ja eteenpäinvievämpää kuin mitä se valitettavasti on välillä ollut. Mitä laajempi veropohja, tehokkaampi veronkeruu, sitä matalampi ja oikeudenmukaisempi verojärjestelmä, joka kansalaisia ja ennen kaikkea nimenomaan rehellisiä kansalaisia palvelee.

Haluan myös antaa kiitokseni siitä, että Espanjan ja Portugalin kanssa on saatu verosopimus aikaan. Minusta on oikeudenmukaista se, että riippumatta siitä, missä maassa eläke-

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

päiviään viettää, jos eläkkeet Suomesta maksetaan, ovat ne julkisia tai yksityisiä, niin verotus on samalla tasolla.

15.12 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en kyllä tulkitse tätä keskustelua, herra pääministeri, mitenkään syytteleväksi, vaan tässä on aito huoli siitä, että meillä on eduskuntaan tuotu hallituksen toimesta erilaisia asioita, joilla on minun mielestäni hallituksen taholta heikennetty uskottavuutta mitä tulee veronkiertoon ja verovältelyyn. Toivonkin, että tätä linjaa, joka nyt tällä hetkellä näyttää olevan hallitukselle varmistunut, myös noudatettaisiin.

Haluan myös todeta teille, valtiovarainministeri Stubb, että eduskunnassa aikanaan päätettiin, että tehokkaan katumisen mallia tai kaksinkertaisen rangaistuksen mallia tai sanktion mallia selvitetään valtioneuvoston toimesta. Sitä tehtiin, ja minä totesin valtiovarainministerinä, että en ole tuomassa tämmöistä esitystä eduskunnalle, tätä armahduslainsäädäntöä.

Sitten haluaisin todeta sen vielä, että nyt olisi tärkeää, että saisimme myöskin vastauksen siihen kysymykseen, arvoisa valtiovarainministeri, vastustitteko 750 miljoonan alapuolella olevaa liikevaihtorajaa. Semmoinen esitys oli tietääkseni Ecofinissä.

15.13 Mika Lintilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin täytyy sanoa edustaja Pekoselle, että käsittääkseni tämän kevään aikana hallitukselta valmistuu päivitetty harmaan talouden torjuntaohjelma, joka tulee sisältämään myös resurssitarpeen määrittelyn, eli se saadaan siihen mukaan.

Sitten toisaalta oli tämä kysymys, mitkä tämän taloudelliset vaikutukset ovat. On hirvittävän vaikea sanoa, mitä ne taloudelliset vaikutukset ovat. Me kannatamme hyvin helposti sitä, että verotetaan siellä, missä tuotto tulee, mikä on niin kuin fair play. Mutta sitten kannattaa myös huomioida sellainen asia, että aikoinaan Etla teki esimerkiksi tutkimuksen, jonka mukaan Nokia-aikana Nokian kännykät, joita Kiinassa tehtiin, tekivät Suomelle verotulot. Eli tämä tilanne, joka on olemassa, ei ole ollenkaan niin mustavalkoinen. Sama on vähän näitten verosopimusten kanssa: meillä on tilanne, että on erittäin hienoa, että me saamme nämä suurituloiset, jotka lähtevät veroja karkuun, mutta meillä taitaa olla sillä tavalla, että Espanjassa toisaalta sitten pienituloisten verotus on keveämpi kuin meillä. Että tullaan toisin päin menemään haarukassa sielläkin puolella. (Puhemies koputtaa)

Kuten edustaja Sampo Terho sanoi, niin kuvottavaa veronkierto kaikinensa on.

15.15 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Euroopan petoksantorjuntayksikkö Olaf on hyvin kuuluisa tehokkaasta työstään. Sen kulut ovat noin 50 miljoonaa euroa vuodessa, mutta se kerää noin 450 miljoonaa euroa. Hallitus on kaavailuissaan ajatellut, että tulevina 3—4 vuonna tähän veropetostutkintaan lisättäisiin 1,7 miljoonaa euroa vuodessa. Kun nyt kaikki tiedämme, että ehkä yksi tuottavimpia asioita mitä hallitus voisi helposti tehdä, olisi lisätä tähän panoksia 10—20 miljoonaa, kun kertymä on aina poikkeuksetta kymmenkertainen, niin kysyn, mikä on tämä logiikka siinä, että tähän näin vähän panostetaan. Tämä ei tunnu millään tavalla perustellulta, kun kuitenkin tiedämme, mitkä tuotot täällä odottavat.

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Kaksi minuutin mittaista vastauspuheenvuoroa, tässä vaiheessa edustaja Hassi ja edustaja Zyskowicz. Sen jälkeen pääministeri on pyytännyt minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron, ja sen jälkeen jatkamme debattia.

15.16 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä kuulla, että Suomen hallitus kannattaa mustan listan laatimista EU:ssa veroparatiisimaista, jotta esimerkiksi Yhdysvaltojen tapaan voidaan asettaa ankara vero rahansiirroille näihin maihin. Olisin kuitenkin kannustamassa hallitusta tukemaan esitystä siitä, että useissa maissa toimivien suuryritysten maakohtaisesti maksamat verot pitäisi julkistaa, ja kannustaisin hallitusta tukemaan tätä laajemmin kuin komissio esittää. Komissiohan rajaisi tämän EU-maihin ja veroparatiisimaihin, mikä tarkoittaisi sitä, että esimerkiksi Yhdysvaltojen kautta tapahtuva veronkierto jäisi ulkopuolelle.

Nyt hallituspuolueiden kanta tähän asiaan ainakin europarlamentissa on ollut epäselvä. Viime heinäkuussa europarlamentin täysistunto äänesti siitä, ja perussuomalaisten kaksi meppiä äänestivät molemmat tätä maakohtaista julkisuutta vastaan, kokoomuksen kaksi edustajaa ja keskustan yksi edustaja tyhjää, muut suomalaiset mepit äänestivät sen puolesta. Kannustaisin hallitusta myöskin tukemaan sitä, että EU:ssa yhtenäistettäisiin yhtiöveron laskentaperuste, koska se vaikeuttaisi veronkiertoa.

15.18 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on keuhuttu edellistä hallitusta ja ministeri Urpilaista. Minäkin kehun hänen työtään näissä asioissa. Mutta toisin kun oppositio on täällä väittänyt, myös nykyinen hallitus on tehnyt hyvää työtä, ja sillä on tekemisen meininki näissäkin asioissa. Kokoomuksen työn ja yrittäjyyden linja näkyy vahvasti. Ja tästä on todellakin kyse, koska verokonnat, jotka kiertävät veroja, panevat ne käytännössä muiden yrittäjien ja muiden palkansaajien maksettaviksi. Panama-papereiden merkitys on hyvin suuri, koska: mitä nämä veroparatiisit myyvät — ne myyvät salaisuusbisnestä. Ja nyt tällaiset vuodot kertovat siitä, että verokonnat eivät ole piilossa, suojassa yhtään missään.

Kiinnitän huomiota kahteen asiaan, jotka eivät ole tulleet esiin. Tämän vuoden 1. päivänä tuli voimaan sellainen muutos, että laittomasti hankittuja todisteita saa käyttää, toisin kuin erilaiset niin sanotut ihmisoikeusjuristit esittävät, ja tällä on suuri merkitys. Ja tänään toisessa käsittelyssä on sellainen lakivaliokunnan mietintö, jolla rikoshyödyn jäljittämisesä tulee tietyissä poikkeustilanteissa käännetty todistustaakka. Sekin on tärkeä, koska verorikoskonnan arin paikka on hänen lompakkonsa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä edustaja Terho, ennen kuin mennään ministereitten vastauksiin.

15.19 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena tähän huonosti muotoiltuun syytökseen, jossa ei siis yksilöity, mistä on kysymys, mutta minulla on aavistus, että tarkoitatte osakkeenomistajien oikeuksia koskettavaa direktiiviä, minkä tietysti jätitte sen takia mainitsematta, että tuntuu aika erikoiselta, että tähän osakkeenomistajan oikeuksia koskevaan direktiiviin ja sen yhteyteen oli ympätty — vihreiden aloitteesta, kuulemani mukaan — tilinpäätösdirektiiviin liittyvät muutokset:

On totta, että perussuomalaisten edustajat ECR-ryhmänsä mukana äänestivät tuolloin tätä esitystä vastaan, koska se oli väärässä kohdassa ja väärin muotoiltu. Nyt se on tuotu uu-

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

destaan europarlamenttiin ja siis ylipäänsä tilinpäätösdirektiivin muutoksiin, jotka ovat oikea paikka tälle uudistukselle. On siis erittäin todennäköistä, että ECR-ryhmäkin tulee muuttamaan kantaansa, eikä se missään nimessä ole sinänsä tätä maakohtaista raportointia vastaan vaan ainoastaan väärä ja toimimattomia muotoiluja vastaan. Ja nyt tämä teidän esityksennehan sivumennen sanoen on trilogiessa jumissa, eli jälleen kerran olette aiheuttaneet vain haittaa tällä idealistisella toiminnallanne.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vastaus, pääministeri Sipilä, enintään 2 minuuttia.

15.20 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kolme asiaa, joissa nimeni mainittiin, ennen kuin joudun lähtemään.

Ensinnäkin tämä omistajaohjausstrategia: tässä strategiassa tulee yhteiskuntavastuu korostumaan, jossa tämä maakohtainen raportti on yksi pieni osa.

Sitten Portugali-sopimukseen. Täällä valtiovarainministeri on tehnyt erinomaista työtä siinä, että on saatu aikaan Espanjan kanssa sopimus ja nyt myös Portugalin kanssa sovittu — sitä ei ole vielä allekirjoitettu. Tämähän mahdollistaa nyt tosiaan sen, että myöskin yksityisen sektorin maksamista eläkkeistä pystytään verottamaan Suomessa. (Pertti Salolainen: Mistä hetkestä?) — Nämä yksityiskohdat selviävät tämän allekirjoituksen jälkeen. Suomen etu tietenkin on se, että ne tulisivat mahdollisimman pian voimaan, mutta yleensä näissä on pieni siirtymäaika.

Sitten tähän korkovähennysoikeuteen. Tämä on ehkä semmoinen kaikkein selvin tapa, johon Suomessa on jo puututtu, jossa siirretään tulosta Suomen verotuksen ulkopuolelle. Me katsomme nyt ensin nämä EU:n ja OECD:n toimet ja sen jälkeen siihen päälle katsomme kansalliset toimet, pitääkö vielä kansallisin toimin tätä porsaanreikää kiristää. Mutta EU:ssa nyt on otettu tämä yhteiselle agendalle, ja katsotaan, mitä saadaan yhdessä siinä aikaiseksi. Jos se ei ole riittävää, niin sitten tartutaan siihen vielä kansallisin toimin.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja ministeri Stubb, enintään 2 minuuttia tässä vaiheessa.

15.22 Valtiovarainministeri Alexander Stubb (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palaan vielä tuohon tehokkaaseen katumiseen, johonka edustaja Rinne tuossa viittasi. Minulla on tässä nopean googlauksen pohjalta eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaoston kirje silloiselle valtiovarainministeri Rinteelle 11. helmikuuta 2015, jossa valiokunta pitää tärkeänä, että valmistelussa edetään mahdollisimman nopeasti, ja olisi suotavaa, että lainmuutokset saataisiin voimaan jo tämän vuoden aikana — ymmärtääkseni yksimielinen päätös.

Sitten myös tuolta Demokraatti-lehdestä bongasin 7.6.2015 otsakkeen "Rinteen ajama 'aktiivinen katuminen' viimein eteenpäin". Tästä artikkelista löytyy, jos se on oikein siteerattu: (Välihuutoja) "Ei tämä helppo kysymys ole, mutta kokonaisuuden kannalta aktiivinen katuminen on järkevä tapa kerätä verotuloja." Ja samassa jutussa sanotaan vielä, että "Rinne yritti viedä aktiivisen katumisen ohjelmaa eteenpäin, mutta hänen mukaansa oikeusministeriössä ei ollut riittävästi resursseja viemään asiaa laiksi asti". Joten edelleen kysyn, edustaja Rinne, että mites tämän asian laita nyt oikein oli.

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten jatkuvat minuutin mittaiset puheenvuorot.

15.23 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Stubb on oikeassa siinä, että Panama-paperit olivat game changer kahdella tapaa: saatiin poikkeuksellisen paljon ja konkreettista näyttöä siitä, kuinka isosta ongelmasta on kyse, mutta myöskin sen takia, että nyt kansalaiset kaikissa EU-maissa odottavat isoja, aitoja muutoksia ja toimia tämän ongelman kitkemiseksi.

Tässä on viitattu tämän hallituksen harmaan talouden torjuntastrategiaan, joka mielestäni on valitettavan yleisluontoinen. Se ei juurikaan sisältänyt konkretiaa. Haluankin nyt kysyä ministeriltä: milloin tämä hallituksen konkreettinen toimenpideohjelma julkaistaan, ja tuleeko se myöskin sisältämään kansallisia keinoja, joilla puututaan esimerkiksi siirtohinnoittelun ja korkovähennysoikeuden epäkohtiin? Mielestäni tämä on niin selkeä epäkohta, että meidän kannattaa edetä kansallisesti eikä jäädä odottamaan niitä päätöksiä, mitä OECD:n tai EU:n tasolla tehdään.

Lopuksi, valtiovarainministeri Stubb, haluaisin myöskin tietää: jos tämä hallitus myöskin näkee aggressiivisen verosuunnittelun ongelmana, (Puhemies koputtaa) aiotteko puutua myöskin sellaiseen verovälttelyyn, joka nykyainsäädännön puitteissa on laillista mutta lain hengen vastaista?

15.24 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin nostaa kehitysmaiden verotuskyvyn vahvistamiseen tarvittavat neljä tulokulmaa esille. Niitä on UM:ssä viime aikoina linjattu ansiokkaasti. Tarvitaan poliittista vaikuttamista globaalisti toimivia yrityksiä koskevien, esimerkiksi G20:n, OECD:n ja EU:n johdolla uusitujen verotussääntöjen toimeenpanoon ja tukea kehitysmaiden osallistumiselle tuohon toimeenpanoon. Tarvitaan kehitysmaiden verohallintojen ja muiden verotuksen kannalta tärkeiden instituutioiden vahvistamista. Tarvitaan kansalaisyhteiskuntien tietoisuuden lisäämistä ja kouluttamista veronkannon ja julkisten palvelujen välisestä kytköksestä ja tilivelvollisuuden vaatimisesta hallituksiltaan. Ja tarvitaan vielä tutkimusta muun muassa laittomista rahavirroista ja tehokkaista verotuskykyä kasvattavista toimista. Minun mielestäni nämä ovat erinomaisia linjauksia UM:ltä.

15.25 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin nyt kuitenkin valtiovarainministeriltä: Oletteko te vastustanut alempaa liikevaihtokantaa automaattisesta tietojenvaihdosta Ecofinissä vai ette? Se olisi mielenkiintoista tässä keskustelussa nyt saada selväksi.

Sitten totean, että tämmöistä lainsäädäntöä, johon viittaatte, ei tullut minun aikanani tänne eduskuntaan. (Naurua)

15.26 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Harmaan talouden norsu on syötävä paloina. Me puhumme moraalista, mutta me puhumme myös ahneudesta. On ensiarvoisen tärkeää, että julkisia hankintoja tehtäessä ja suunniteltaessa luodaan myös harmaan talouden tunnistamiseen ja ehkäisyyn tarvittavia toimia ja keinoja. Kunnissa tapahtuvaa seurantaa mutta myös tietojenvaihtoyhteistyötä Verohallinnon kanssa tulee lisätä. Harmaan talouden torjunnan osalta on tärkeää, että laiminlyönteihin puuttuminen mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti muun muassa sopimusteknisin keinoin olisi mahdollista. Hankintasopimukseen tulisi kannustaa lisäämään tehokkaat irtisanomis-, purku- ja

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

sanktiolausekkeet. Se lisäisi toimittajien kannustetta ja vastuuta noudattaa yhteisiä pelisääntöjä. Verot on maksettava.

Hankintalain rinnalla kunnissa olisi oltava myös harmaan talouden torjuntaohjeistukset. Hankintalainsäädäntö on uudistumassa, ja kysyisinkin teiltä, ministeri: onko sinne tulossa jotakin (Puhemies koputtaa) myös harmaan talouden torjuntaan, joitakin ohjeistuksia, neuvoja?

15.27 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todella tämä automaattinen kansainvälinen tietojenvaihto on aivan avainasemassa, ja siihen 100 maata on jo ilmoittautunut mukaan. Me tarvitsemme G20-maat siihen mukaan. Muita maita ei ole lähdössä, muun muassa Panama toistaiseksi. Kysyisin ministeri Stubbilta: Teidän kolleganne Wolfgang Schäuble sanoi, että on käytettävä pakotteita, joitain talouspakotteita, jotain suonenpuristusta näitä maita kohtaan. Eihän tämä kerta kaikkiaan käy, että Panaman tapaiset järjestään jäävät tämän tietojenvaihdon ulkopuolelle. Talouspakotteet tai vastaavat kyllä laittavat nämä maat järjestykseen. Oletteko valmis ryhtymään Wolfgang Schäublen kanssa tähän rintamaan?

15.28 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On ilo kuulla, että valtiovarainministeri Stubb tuo tiiviisti esille sitä, kuinka aktiivisia ollaan lainsäädännön muutoksissa EU-tasolla. Haluaisin kuitenkin kysyä ministeriltä, mikä on sen aktiivisuuden taso. Me ylistämme täällä kilvan sitä, että edellisen hallituksen aikana harmaan talouden ohjelmaan on satsattu, siitä on saatu hyviä kokemuksia. Tässä hallituksessa on jatkettu sitä, joskin vähän pienemmin resurssein. Mikä on ollut Suomen aktiivisuus EU-tasolla, että tätä hyvää mallia vietäisiin lainsäädäntöäkin aktiivisemmin, niin että EU:ssa voitaisiin ottaa käyttöön samanlainen harmaan talouden järjestelmä, kun Suomessa on ollut hyviä kokemuksia, eli valvontaresursseja, yhteistyötä eri maiden välillä, muutakin, eli ei vain pelkkää lainsäädäntöä vaan aktiivista toimintaa eri viranomaisten kesken?

15.29 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on erittäin rakentavaa ja hyvää keskustelua. Hallitus voi painaa mieleensä nämä monet hyvät ehdotukset. Usea on puhunut muun muassa viranomaisten resursseista. Nostan esiin myös työsuojeluviranomaiset, joilla on mahdollisuus saada yritysten verotustietoja ja nähdä yrityksiä paikan päällä, minkälaiset työolosuhteet siellä on.

Toiseksi haluan korostaa sitä, että ympäristörikokset ovat myös eräs harmaan talouden muoto. Yritykset voivat hakea taloudellista hyötyä sillä, että jätteitä ei käsitellä oikein ja lainmukaisella tavalla vaan ne dumpataan luontoon saastuttamaan ympäristöämme. Toivon, että hallitus panostaa ympäristörikosten torjuntaan.

Kolmanneksi vielä maakohtainen raportointi. Minusta olisi hyvä, että hallitus vähintään kannattaisi komission esitystä, ja enemmänkin, että yritysten liikevaihto olisi pienempi kuin tämä 750 miljoonaa euroa siinä, että tiedot veroista ja voitoista tulisivat julkisiksi. Näin kaikki kansalaiset ja viranomaiset saisivat varmaa, selvää tietoa, mihin verot maksetaan.

15.30 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on esitetty sinänsä ihan mielenkiintoisia keinoja puuttua moniin epäkohtiin ja porsaanreikiin nykyisissä verokäytännöissä. Tosin mielestäni näiltä esityslistoilta puuttuu yksi merkittävä

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

epäkohta, nimittäin ammattiliitot, jotka tällä hetkellä kuittaavat vuokratuloista verovapaat osingot. Esimerkiksi yksinomaan VVO:n kautta ay-liikkeet ovat viiden vuoden aikana kuitanneet lähes 50 miljoonaa euroa, ja summa sen kuin kasvaa. Tämä toiminta aiheuttaa tällä hetkellä aiheellista paheksuntaa kansan syvissä riveissä. Kysynkin ministeri Stubbilta: Onko hallituksella keinoja puuttua siihen, että esimerkiksi asumistuet eivät jatkossa valuisi verovapaina osinkoina ay-liikkeille? Ay-liike rikastuu tällä hetkellä verovapailla osingoilla, kun VVO:n vuokrat nousevat ja voitot kasvavat. Ei kai tämäkään voi olla moraalisesti oikein.

15.31 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on puhuttu paljon harmaasta taloudesta ja laittomasta veronkierrosta, ja siihen pitää puuttua voimakkaasti. Mutta, ministeri Stubb, te sanoitte hallintarekistereiden kohdalla, että se on täysin laillista. Se on laillista, mutta nyt onkin kysymys siitä, että meidän ei pidä puuttua vain siihen, mikä nyt on laitonta, vaan meidän pitää tehdä laittomaksi myös sitä aggressiivista verosuunnittelua, veronkiertoa, josta nyt päästään kuin koirat veräjästä, kun se ei ole laitonta. Tämä on minusta se iso kysymys. Onko hallitus valmis tuomaan lainsäädäntöä? Ollaanko valmiita ajamaan EU:ssa tiukennuksia niin, että nyt laillisuuden piirissä oleva moraaliton verojen välttely laitetaan kuriin?

Nostin ensimmäisessä puheenvuorossani esille Ruotsissa valmisteltavan mallin, jossa oman konsernin sisällä annettuja lainoja ei voisi vähentää. Tämähän on se tapa, jolla Suomessa tehtäviä voittoja siirretään veroparatiiseihin. Voisiko esimerkiksi valtiovarainministeriö hyvin nopealla aikataululla tuoda tämän lainsäädännön? Tässä yksi esimerkki, miten puututaan (Puhemies koputtaa) siihen, mikä on nyt laillista mutta (Puhemies: Aika!) mikä on moraalitonta ja väärin.

15.32 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Veroparatiisien tärkein myyntituote on salaisuus. Euroopan unionin alueella merkittävä osa uusista työpaikoista syntyy tällä hetkellä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Verojärjestelmän aukkojen tilkitseminen parantaa eurooppalaisten pk-yritysten kilpailukykyä ja luo tilaa uudelle kasvulle. Markkinoilla eivät enää pärjää parhaat yritykset vaan härskeimmät ja suurimmat. Ne, joilla on halua ja taloudelliset edellytykset veronkiertoon, voittavat. Kilpailuasetelma on epäreilu. Me tarvitsemme enemmän avoimuutta ja mahdollisuutta paneutua yhtiöitä koskeviin tietoihin. Tämä hallitus tekee kovasti toimia verovälttelyn kitkemiseksi, vaikka oppositio muuta väittää. Minäkin haluan muistuttaa edustaja Wallinheimon tavoin, että ay-liikkeestä on kovasti arvosteltu yrityksiä ylisuurista osingoista, vaikka osinkotulot ovat kelvanneet hyvin myös sinne, vieläpä verovapaasti.

15.33 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt pitää kuitenkin muistaa, että meillä ovat yleishyödylliset yhdistykset kaikki samalla viivalla kait eikä vain ay-liike erikseen ja kaikki muut yleishyödylliset jotenkin erilaisessa lainsäädännössä. Toivon, että tämä asia on selvä meille kaikille. (Välihuuto) — No, puhumattakaan säätiöistä vielä.

On hyvä, että parlamentaarinen työryhmä perustetaan, sillä silloin kun ensimmäinen tarkastusvaliokunta aloitti, sen sosialidemokraattinen puheenjohtaja Matti Ahde ensimmäisen kerran otti tähän isoon saliin tämän asian keskusteltavaksi niin, että koko eduskunta pääsi harmaan talouden ja veronkierron asioihin yhteisesti puuttumaan.

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

Viime vuonna aloitettiin valtion yli 50 prosenttia omistamien yhtiöitten verojäljen perääminen, ja nyt olisin kysynyt pääministeriltä, onko hän tarkentanut ohjeita, sillä se ei vaa-di eduskunnan päätöstä, vaan ne voi omistajaohjauksesta vastaava ministeri ohjeistaa ra-portoitavaksi näille yhtiöille. (Puhemies koputtaa)

Toisena kysymyksenä: onko seuraavassa budjetissa sitten, kun kehyksiä tehdään, se 40 miljoonan vaje, joka on poliisien resursseihin, noin 800 henkilötyövuotta, poistettu, jos katsotaan, että resursseja pidetään nykyisellä tasolla?

15.35 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen edustaja Satosen kanssa täsmälleen samaa mieltä siitä, että joka iikka tässä salissa varmaan haluaa taistella harmaata taloutta ja veronkiertoa vastaan. Menetelmiä on sitten onneksi monenlaisia, ja ai-kaisemmin tässä salissa esitin, kun yleensä peräänkuulutetaan opposition vaihtoehtoja, vain sen, minkä ruotsalainen eduskuntaryhmä on ehdottanut, nimittäin kotitalousvähen-nyksen nostamista 2 400 eurosta 4 000 euroon. Tämä on tämmöinen win-win-win-asetel-ma. Siinä voittavat kotitaloudet, jotka saavat teettää työtä, siellä voittavat pienyritykset, mikroyritykset, jotka saavat lisää työllisyyttä ja tuloja, ja valtio, joka saa lisää verotuloja, kun harmaa työ vähenee. Toistan kysymykseni valtiovarainministerille: mitä mieltä te olet-te tästä

Är det här inte en win-win-win-situation för hushåll, företag och staten när det privata in-itiativet är samhällets styrka?

15.36 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä ei ole näh-ty nyttien metsää puilta, nimittäin suomalaisten työllisyysasteen nostamista, suomalaisten työntekijöiden työpaikkojen luomista. Nimittäin esimerkiksi Etelä-Suomessa joka kolmas talonrakentaja on ulkomaalainen tällä hetkellä, meillä on kymmeniätuhansia ulkomaalai-sia rakennusalan työntekijöitä pelkästään mutta samaan aikaan meillä on rakenteellista työttömyyttä. Meillä on pelkästään rakennusosalalla kortistossa yli 12 000 rakennusmiestä, jotka eivät saa työpaikkoja. Miten me voimme suosia suomalaisuutta, jos me emme pysty edes luomaan omille kansalaisillemme, omille työntekijöille työpaikkoja? Ne menevät ne-nän edestä muille.

Siinä mielessä olisinkin kysynyt, miten nämä julkiset hankinnat, joissa kumminkin kil-paillaan näistä työpaikoista, saadaan sillä tavalla tasa-arvoiseen asemaan, että myös suo-malaiset, jotka veroja tänne maksavat, ja suomalaiset yritykset, jotka maksavat veroja tän-ne, pärjäisivät niissä. Me tiedämme esimerkiksi tämän lähetetyn työntekijän aseman, jossa kuuteen kuukauteen ei tarvitse tänne välttämättä ensimmäisenä veroja maksaa. Se etu on huomattava, kun lähdetään kilpailemaan julkisista hankinnoista rakennusosalalla. Voitaisiin-ko tällaisille asioille tehdä jotain, koska (Puhemies koputtaa) sillä me saisimme tänne kym-meniätuhansia työpaikkoja lisää?

15.37 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun valtiova-rainministeri Alexander Stubb sanoo, että minä annan väärää tietoa mustista listoista, tu-lette samalla sanoneeksi, että hallituksen omat kannanotot antavat väärää tietoa näistä mus-tista listoista, koska juuri niitä minä olen lukenut ja tutkinut, ja suosittelen sitä myös teille. Suoraan sanotaan näistä: "On epäselvää, millä perusteilla listalla mainittuja valtioita pide-tään yhteistyökyvyttöminä." Kyse on siis siitä, että on erilaisia mustia listoja näistä. Ne lis-

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

tat ovat tärkeitä, jotta julkisten rahoituslaitosten sijoittamiskriteerit saadaan jotenkin järkeviksi. Te olette kannattanut tällaisia vesitettyjä listoja, missä on pieniä saarivaltioita, mutta kun puhutaan vaikka Luxemburgista ja Sveitsistä, ne ovat hyvin kriittisiä näihin pitempiin listoihin. Siitä on kysymys.

Ja mitä tulee suoraan, avoimeen omistusjärjestelmään, se on Suomessa Euroopan johtotähti, ja juuri sen takia Suomi sai sen poikkeuksen EU:n arvopaperikeskusasetukseen. Nyt te olette menossa valtavirtaa vastaan: EU tulee Suomen valtion suuntaan, mutta te menette Suomen valtion linjaa vastaan ja EU:n linjaa vastaan tällä uudella esityksellä, (Puhemies koputtaa) jossa tuotte hallintarekisterin sivuoven kautta sisään.

15.38 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, fru talman! Jos ihan kylmän viileästi katsotaan, mitä on tapahtunut, niin on valitettavasti todettava, että harmaan talouden torjumiseksi tehdään nyt vähemmän ja käytetään vähemmän resursseja kuin viime vaalikaudella.

Suomen Kuvalehti kysyi eri viranomaisilta, millaiset resurssit Sipilän hallitus antoi heille harmaan talouden torjuntaan: kasvoivatko resurssit, pysyivätkö ne ennallaan vai vähenivät ne? Kun Kataisen—Urpilaisen hallitus myönsi 20 miljoonan euron lisämäärärahoituksen, josta muun muassa Tullille tuli miljoona euroa, nyt Sipilän hallitus ei ole myöntänyt Tullille lisärahoitusta lainkaan. Määrärahan leikkaaminen on johtanut Tullissa talousrikostiedustelun ja tutkintahenkilöstön vähentymiseen. Sipilän hallitus leikkasi myös Kilpailu- ja kuluttajaviraston harmaan talouden torjunnan tarkastettuja määrärahoja, kuten myös TEMistä ja STM:stä.

Sipilän hallitus on vähentänyt vuositasolla yli 5 miljoonalla eurolla harmaan talouden torjuntaan käytettävää määrärahaa. Tämän ääneen sanomisesta ei kenenkään kannata loukkaantua, mutta se ei myöskään oikeuta hallitusta takomaan itseään rintaan, että miten hyvin se tätä asiaa hoitaa.

15.39 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Feldt-Rannan todistelu on todella epä-älyllistä. Sipilän hallitus käyttää kaiken kaikkiaan 4 miljardia euroa vähemmän, siis 4 000 miljoonaa euroa vähemmän, valtion menoja vuoden 19 tasossa kuin Kataisen—Urpilaisen hallitus. Jos tästä 4 000 miljoonasta eurosta on jotain 5 miljoonaa jouduttu ottamaan myös harmaan talouden torjunnasta, se on valitettavaa, mutta eivätkö koulutussäästöt ole valitettavia, eivätkö sosiaaliturvan säästöt ole valitettavia, eivätkö kehitysyhteistyösäästöt ole valitettavia? Eli tällä todistelulla, edustaja Feldt-Ranta, ei ole mitään merkitystä.

Mutta on tärkeää, että harmaaseen talouteen panostetaan, ja näin on myös Sipilän hallitus tehnyt. Eikä kyse ole pelkästään rahasta, vaan niin kuin sanoin, esimerkiksi tänään käsitellään sellaista esitystä — toivottavasti Feldt-Rannalla on tilaisuus jäädä sitä käsittelemään — jossa rikoshyödyn takaisinsaannissa tulee tietyissä tilanteissa käännetty todistus- taakka. Sen konnan pitää osoittaa, millä laillisin keinoin hän on ne varat hankkinut. Tämä on merkittävä uudistus.

15.40 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Zyskowiec'in puheenvuoro nyt todisti sen, että hallitus on laskenut kunnianhimon tasoa viime vaalikaudelta harmaan talouden torjunnassa. Me kaikki pidämme sitä valitettavana, mutta toivomme, että otatte nämä opposition esitykset, joita me olemme tässä salissa esit-

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

täneet, onkeenne ja nostatte tätä kunnianhimon tasoa, koska kaikki se tutkimustieto, mitä meillä on käytettävissä aikaisemmilta vaalikausilta, osoittaa, että harmaan talouden torjuntaan käytettävät määrärahat maksavat itsensä takaisin. Ja sen lisäksi tässä on tällainen moraalinen aspekti: Suomi on aikaisemmin edustanut johtajuutta eurooppalaisella tasolla verovälttelyn torjumisessa. Sen johtajuuden takaisinottaminen on erittäin tärkeää, ja toivon, että hallitus hyvistä aikomuksista ryhtyy myös konkreettisiin tekoihin paitsi täällä kotimaassa myös eurooppalaisella ja globaalilla tasolla.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä edustaja Zyskowicz vastaa.

15.41 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puheenvuoroni ei millään tavoin osoittanut sitä, että hallitus olisi laskenut kunnianhimon tasoa viime vaalikaudesta. Yritin vain osoittaa, että jos 4 000 miljoonaa säästetään — ja kaikkia näitä säästöjä edustaja Feldt-Ranta on vastustanut — niin ei ole ihme, että 5 miljoonaa osuu myös tähän tärkeään kohteeseen.

Mutta kun sanoitte, että kunnianhimon tasoa on laskettu, niin minä haastan teidät tulevaisuuteen päin: Katsotaan, vaikkapa ensi vaalikaudella tai silloin kun tilastot valmistuvat, kummalla vaalikaudella, viime vaalikaudella vai tällä vaalikaudella, on paremmin onnistuttu keräämään veronkierron, verovälttelyn, harmaan talouden kierrettyä varallisuutta ja tuloja takaisin valtiolle. Minä uskallan väittää, että kaikki ne toimet, joihin osin viittasin mutta joihin ennen kaikkea ministeri Stubb viittasi, tulevat merkitsemään sitä, että kun jälkeenpäin katsotaan, niin tämä vaalikausi tulee tuloksiltaan olemaan tehokkaampi harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa kuin viime vaalikausi, jolloin silloinkin tehtiin hyvää työtä.

15.43 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Pekonen aikaisemmin esitti jo kysymyksen ministeri Stubbille siitä, eikö pitäisi huomioida tulopuoli. Edustaja Zyskowiczin puheenvuorossa nimenomaan korostuu ja tulee selkeästi esille se ongelma: pelkästään leikataan ja yritetään valtiontaloutta saada kuntoon leikkaamalla. Tulokset voivat olla päinvastaisia, niin kuin on kysymys harmaan talouden vastaisessa työssä, verovälttelyn kuriin laittamisessa: Tulli, poliisi, verottaja — kun sieltä leikataan resursseja, niin se on hölmöläisten hommaa. Siinä ei säästetä, vaan siinä menetetään tuloja. Nyt pitäisi arvioida se, että kun panostetaan johonkin, tässä tapauksessa harmaan talouden torjuntaan, niin kuin edellinen hallitus teki, niin se toi lisätuloja kymmeniä miljoonia euroja. Kysymys onkin, miksi hallitus on lyhytnäköisesti leikannut 5 miljoonaa, jolla se on menettänyt moninkertaisen määrän tuloja. Nämä tulothan tasapainottavat budjettia.

15.44 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On pakko todeta, että kuitenkin tämä hallitus on myös tehnyt sisäisen turvallisuuden määrärahoihin korotuksen, 50 miljoonaa euroa, ja nämä menevät niin oikeusministeriöön, sisäministeriöön kuin Tulliinkin. Niistä osa menee myös harmaan talouden tutkintaan. Ja juurihan täällä ministerit ovat sanoneet, että siinä vaiheessa, kun tämä harmaan talouden torjunnan strategia tulee eduskuntaan, käsitellään myös lisäresurssit, mitä se myös budjettikysymyksenä vaatisi.

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

Haluan myös nostaa esille tämän, että tänäkin päivänä toisessa käsittelyssä on tosiaan tämä käännetty todistustaakka, joka on erittäin suuri askel siihen, että talousrikollisia saadaan kiinni. Tätä ei ole tullut edelliseltä hallitukselta, valitettavasti.

Olisin halunnut kysyä vielä ministeriltä, miten on sitten pohjoismaisen yhteistyön laita. Nimittäin viimeisen kahdeksan vuoden aikana on kuitenkin saatu myös pohjoismaisesti koordinoitua 45 tietojenvaihtosopimusta OECD:n alle Pohjoismaiden ministerineuvoston kautta. Meinataanko myös pohjoismaista yhteistyötä jatkaa... [Puhemies keskeytti puheenpuheajan ylityttyä.]

15.45 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hivenen hymyilytti, kun RKP sanoi sitoutuneensa harmaan talouden vastaiseen taisteluun edellisissä hallituksissa. Vuoden 2011 hallitusneuvotteluista vuotaneissa asiakirjoissa RKP vastusti kokoomuksen kanssa tiukasti harmaan talouden toimia, omistusten avoimuutta ja veroparatiisien mustia listoja. (Välihuuto) No, tikulla silmään, kära vänner.

Sen verran vielä, että pääministeri totesi, että korkovähennyssäädökset ovat ongelma. Kun tuo korkovähennyslaki tehtiin vuonna 2012, keskustapuolue nosti kovan metelin siitä, että siihen jäi kiinteistöyhtiöiden mentävä porsaanreikä. Ministeri Toivakkahan todisti sen olemassaolon perustamalla kiinteistösijoitusyhtiön Belgiaan. No, kaikki tietenkin odottivat, että kun keskusta nousee valtaan, niin se tukkii tämän porsaanreiän. Yhtään esitystä ei kuitenkaan tullut, kuten ei yhtä ainuttakaan verosuunnittelua vaikeuttavaa kansallista esitystä. Nyt pääministeri sanoi, että katellaan, katellaan, mitä EU ja OECD tekevät. Hallitus on ulkoistanut verovälttelylainsäädännön ulkomaille.

15.46 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime vaalikaudella 2014 perustettiin ympäristörikosten torjunnan strategia ja toimenpideohjelma, ja kokoomus oli sitä vahvasti tukemassa. Tässä ohjelmassa ympäristöministeriö ja sisäministeriö tekevät tiukasti yhteistyötä, ja tavoitteena on antaa viranomaiskoulutusta ja parantaa viranomaisyhteistyötä ja nimenomaan saada ympäristörikolliset kiikkiin. 2014 kirjattiin 420 ympäristörikosta, ja 5—15 niistä oli törkeitä. Kysyn ministeriltä, miten ja minkälaisia tuloksia on viime aikoina saatu tästä ohjelmasta. Ja sitten toinen kysymys: Ympäristörikokista osa vanhenee 10 vuodessa. Kuten tiedämme, saattaa kestää vuosia, ennen kuin vuotavat öljysäiliöt ja tällaiset ilmenevät. Voidaanko harkita vanhenemisaikojen pidentämistä?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Haluaako ministeri Toivakka nimenomaan tähän vastata? (Lenita Toivakka: Edelliseen!) — Minuutti, olkaa hyvä.

15.47 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Lenita Toivakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan sanoa, että edustaja Harakka valehtelee täällä salissa. (Sosialidemokraattien ryhmästä: Ohhoh!) Ministeri Toivakka ei ole ollut mukana perustamassa minkäänlaista kiinteistöyhtiötä. Kyseessä on järjestely, jonka 90 vuotta vanha perheyhtiö on tehnyt mahdollisen kaupan toteutuessa, joka ei ole koskaan toteutunut. Tämä kyseinen perheyhtiö on aina työllistänyt Suomessa, maksanut aina veronsa Suomeen. Minä henkilökohtaisesti en ole ollut minkäänlaisissa järjestelyissä mukana. Kyllä, minulla on 2 prosentin omistus kyseisestä yhtiöstä, mutta en ole operatiivisessa toiminnassa mukana. En

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

ole myöskään ollut perustamassa minkäänlaista yhtiötä. Pyydän, että tarkistatte faktat ennen kuin valehtelette täällä salissa. (Välihuutoja)

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän käyttämään asiallista kieltä.

15.48 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt olisi kyllä kiinnostavaa tietää, aiotteko te jollakin tavalla puuttua tähän, kun kahteen kertaan käytettiin tässä salissa sopimatonta kieltä. Myönnän olleeni epätarkka siinä, että ministeri ei ollut operatiivisessa johdossa, mutta hän oli tämän yhtiön omistaja silloin, kun tämä järjestely tehtiin, joka hyödynsi tätä porsaanreikää. Tässä suhteessa asiallisesti ottaen ministeri on tässä toiminnassa ollut osallinen, ja hän itse tunnusti haastattelussa, että tämä järjestely liittyy verosuunnitteluun.

Mutta todellakin olisi kiinnostavaa tietää, muuttuuko täällä salissa nyt kielenkäyttö ai-
van täysin tykkäänään hyvien tapojen vastaiseksi.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Harakka, jos olisitte kuunnellut, mitä äsken sanoin, sanoin, että täällä pitää käyttää asiallista kieltä. Tämä koskee niin ministereitä kuin edustajiakin, ja nyt lähdetään asialliselle kielenkäytölle.

15.49 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Stubb esitti minulle suoran kysymyksen, johon haluan nyt vastata. Hän vastatessaan minulle vetosi siihen, ettei tiedä, mikä olisi lainsäädäntöpohja tai moraalinen pohja sille, että Suomi voisi antaa yritysten verojärjestelyjä koskevaa tietoa europarlamentin valiokunnalle, ja epäili, että tämä olisi salassa pidettävää tietoa. Kyse on kuitenkin kansallisen verolainsäädännön muutoksien vaikutuksesta muiden EU-maiden veropohjaan, ja tämän takia EU-neuvoston verotyöryhmä keskustelee veroasioihin liittyvistä asioista, eli kyse ei ole yksittäisistä veropäätöksistä, ainoastaan lainsäädännöstä. Koska yritysverolainsäädännön muutokset vaikuttavat muihin EU-maihin, on EU:lla ja EU-parlamentilla syytä keskustella näistä asioista.

Haluan vielä todeta, että 14 EU-jäsenmaata oli valmiita luovuttamaan tietoja neuvoston verotyöryhmän keskusteluista mutta Suomi ei ollut. 14 maata koki, että asiassa ei ole minkäänlaista laillista tai moraalista ongelmaa, mutta Suomi koki, että verojärjestelyjä koskevien tietojen luovuttamisessa on moraalinen ongelma. (Puhemies koputtaa) Tämä on minusta aika kummallinen ja Suomen vähän kummalliseen valoon asettava johtopäätös Suomen hallitukselta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä kolme vastauspuheenvuoroa, minkä jälkeen sitten ministeri Stubb vastaa. Nämä kolme henkilöä ovat edustajat Satonen, Rinne ja Stefan Wallin.

15.51 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kyllä hyvin harmissani siitä, että tämä keskustelu on saanut varsin ikäviä piirteitä tässä loppuvaiheessa, varsinkin kun olen ymmärtänyt, että tässä on yhteinen tahtotila ja yhteinen halu ratkaista näitä asioita. Minä toivoisin myös sitä, että siinä vaiheessa, kun meillä on yhteinen parlamentaarinen työryhmä, pyritään myös niihin yhteisiin ratkaisuihin rakentavalla tavalla eikä sorruta siihen, että lähdetään auki repimään sellaisia henkilökohtaisen tason asioita,

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

jotka eivät mielestäni tähän keskusteluun lainkaan kuulu. Se on oma näkemykseni. Täällä saa toki olla muitakin näkemyksiä, mutta kun täällä oppositio moneen kertaan, erityisesti edustaja Rinne, on koko ajan korostanut sitä, että on parlamentaarinen valmistelu ja että yhdessä tehdään, nyt kun yhdessä tarjotaan yhteistyön kättä, niin minä toivon, että teillä on myös omat rivit kunnossa.

15.52 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Satoselle totean vain, että SDP on aina asiallinen puolue ja pyrkii asioita viemään eteenpäin, ei taaksepäin katsoen.

Kuitenkin minä olen nyt kolme kertaa kysynyt tässä keskustelun aikana ministeri Stubilta, oletteko Ecofinissä ollut sitä mieltä, että 750 miljoonan euron liikevaihtorajaa alemmaa rajaa ei voi hyväksyä. Nyt kysyn vielä, vastustitteko esitystä, jossa tietojen annosta kieltäytyneet julkistettaisiin. Voisinko saada näihin kysymyksiin nyt selvän ja suoran vastauksen?

15.52 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Harakka äsken tavallaan kyllä ihan oikeasti viittasi vuoden 2011 hallitusneuvotteluihin, jolloin Smolna vuosi kuin seula. RKP ei silloin vuotanut, mutta papereita vuodettiin julkisuuteen tarkoituksenhakuisesti. Tätä Voima-lehdessäkin julkaistua paperia on tulkittu täysin mielivaltaisesti, ja edelleenkin tämä sama keskustelu jatkuu, joten tässä mielessä edustajan kritiikki menee täysin harakoille. Sen sijaan olisin enemmän ehkä huolissani siitä, että ay-liike viimeksi eilisen päivän Ilta-Sanomissa kieltäytyi kertomasta pörssiomistuksistaan. (Eduskunnasta: Oho!) Mitä kieltämistä siellä on? Nämä ovat teidän aateveljiänne, edustaja Harakka. Olisin enemmän huolissani tästä asiasta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten vastauksiin. Ensiksi ministeri Toivakka, riittääkö 1 minuutti? — (Lenita Toivakka: Kyllä riittää!)

15.53 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Lenita Toivakka (vastauspuheenvuoro): Haluaisin oikeastaan hieman kertoa, mitä ulkoministeriössä tehdään kehitysmaiden veronkantokyvyn ja veropohjan vahvistamiseksi. Eli kuten edustaja Paloniemi tuossa kiitettävästi kertoi, meillä tehdään toimia sen eteen. Suomen yksi painopiste on kehitysmaiden veronkantokyvyn vahvistaminen, ja tähän tulee vahvasti esiin jo kestävä kehityksen tavoitteissa, myös Addis Abeban rahoituskonferenssissa, koska on selkeä kytkös veronkierrolla, verovälttelyllä ja kehitysmaiden kehityksellä.

OECD:n kehitysapukomitean puheenjohtaja Erik Solheim käyttää osuvasti esimerkkiä, että jos kehitysmaiden veropohjaa saataisiin 1 prosentilla nostettua, se olisi enemmän kuin perinteinen kehitysapu yhteensä. Eli sillä voisi olla valtava merkitys kehitysmaiden kehitykselle. Tällä hetkellä kehitysmaat kykenevät keräämään noin 10–15 prosenttia bkt:stään veroina ja maksuina, ja Suomi onkin nyt tässä ryhtynyt aktiiviseksi. Yksi painopiste on se, että me autamme kumppanimaitamme. Esimerkiksi Tansanian kanssa teemme yhteistyötä siinä, että viemme tämäntyyppistä verojärjestelmien kehittämisosaamista näihin maihin.

Nyt ulkoministeriössä valmistellaan tällä hetkellä verotus- ja kehystoimintasuunnitelmaa ja se tullaan näillä näkymin julkistamaan kesäkuun loppupuolella, jolloin sitten kuulemme tästä lisää. Mutta työtä tehdään koko ajan.

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä lopuksi vastauspuheenvuoron käyttää ministeri Stubb, enintään 5 minuuttia. — Olkaa hyvä.

15.55 Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Arvoisa rouva puhemies! Albert Einstein sanoi joskus aikoinaan, että the hardest thing to understand in the world is income tax, eli vaikein asia ymmärtää tässä maailmassa on tuloverotus. Ehkä tähän voisi lisätä vielä harmaan talouden ja veronkierron ikään kuin omina tieteenaloinaan. Mielestäni keskustelu tänään on ollut toki vilkasta ja värikästä, ja ei meistä varmaan ketään voi syyttää siitä, että aina välillä tulee niin sanotusti kovempia lausuntoja. Muutama suora vastaus tähän alkuun ja sitten yhteenveto.

Edustaja Wallin kysyi kotitalousvähennyksestä. Meillä on tällä hetkellä valmisteilla laajempi veropaketti, jossa me myös tulemme käsittelemään kotitalousvähennystä ja sen mahdollista korottamista muodossa tai toisessa. Kyllä sen voi osittain linkata tähän harmaa talous -keskusteluun, mutta kyllä se nähdään enemmän tällaisena, sanotaanko, dynaamisena verotoimenpiteenä.

Edustaja Aalto viittasi useaan otteeseen — ei ole enää paikalla — mustiin listoihin. Kyse on siis maalistoista. Nyt kun tässä paljon kysyttiin sitä, mitä Ecofin-kokouksessa sanoin, niin telegraafisesti: 1) Panama on game changer. 2) Meidän valtiovarainministereiden pitää pitää huolta siitä, että veronkanto pysyy, ja tämä on myös toimi, jossa EU näyttää etunojaa. Meidän on puututtava verovälttelyyn, verorikoksiin, aggressiiviseen verosuunnitteluun ja rahanpesuun. Meidän on toimittava mahdollisimman nopeasti. Meidän on lisättävä avoimuutta. Meidän on vaihdettava informaatiota. Meidän on hankittava ja toteutettava yhteisiä rekistereitä ja luotava mustien maiden lista. Tuen Ranskan esityksiä, Saksan esityksiä ja G5-maiden esityksiä, joista olemme valmiita menemään pidemmälle. Tämä, anteeksi, suunnilleen käännöksenä siitä, mitä muistiinpanoista otin.

Edustaja Rinne kysyi myös suoraan tuosta 750 miljoonasta. Kysehän on siis tilinpäätös-direktiivistä. Suora vastaus teille, edustaja Rinne: Emme ole Ecofinissä vastustaneet rajan laskemista. Kannan muodostus komission ehdotukseen tilinpäätös-direktiivistä on TEM-vetoisesti käynnissä, ja tähän viranomaisten välille tapahtuvaan raportointiin tulee tuo sama raja. Eli me tarkastelemme tätä tilannetta. Mutta yritin muistionkaloista kaivaa, tuliko tästä sanottua mitään, ja kävin läpi myös Ecofin-paperit, ja sen tyypistä kannanmuodostusta ei ainakaan minun suustani siellä ulos tullut. Tarkastellaan kokonaisuutta.

Sitten lyhyet vastaukset siihen, mitä me olemme tehneet, koska tämä on oikeasti vaikea ja monimutkainen kokonaisuus. Ensin harmaan talouden torjunta, mitkä ovat ne kokonaisuudet.

1) Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjumisen ohjelma.

2) Sisäisen turvallisuuden määrärahoihin lisättiin 50 miljoonaa. Äskен keskustelin Tullin pääjohtajan kanssa, joka on lisännyt omalta puoleltaan sen 4 miljoonaa nimenomaan harmaan talouden vastaiseen torjuntaan. Samalla korostan tässä resurssikysymyksessä sitä, että kun meillä on automaattista tietojenvaihtoa, niin sehän tulee myös vähentämään henkilöresurssipuolta, mutta se on ikään kuin sivuhuomio ainoastaan.

3) Viranomaisten yhteinen harmaan talouden ja talousrikollisuuden tilannekuvatoiminto.

4) VM:n osalta meidän keskeisin harmaan talouden torjuntaan vaikuttava hankkeemme tällä hallituskaudella, kuten pääministeri tuossa totesi, on tulorekisterin perustaminen.

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

5) Me tehostamme rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaan liittyvää toimintaa. Tässä mennään neljännen rahanpesudirektiivin täytäntöönpanoon, ja Suomessa valmistelut ovat tässä jo pitkällä.

6) Verotietojen automaattista kansainvälistä vaihtoa tiivistetään, Common Reporting Standard. Meillä on mukana 80 lainkäyttöaluetta.

Eli siinä on kuusi selkeää tointa harmaan talouden puolelta.

Sitten verojen välttämisen ja aggressiivisen verosuunnittelun estämisen puolelta kuusi kokonaisuutta.

1) Olemme aktiivisesti mukana sekä OECD- että EU-toiminnassa, joissa siis BEPS-hanke on OECD:n ja ATAD-direktiivi EU:n puolella.

2) Me olemme mukana aggressiivisen verosuunnittelun estämisessä esimerkiksi tuloverotuksen direktiivin kautta.

3) Olemme myös laittaneet emo—tytäryhtiö-direktiivimuutokset täytäntöön osinkoverotuksessa.

4) Olemme aktiivisia kahdenvälisten ja verotuksen tietojenvaihtoa koskevien sopimusten solmimisessa.

5) Teemme myös verosopimuksia, jos sisältö on vanhentunut tai Suomen verotulojen kertymisen kannalta ongelmallinen. Tästä esimerkkinä Espanja ja Portugali.

6) Me toimimme myös kansallisen lainsäädännön kautta, josta aikaisemmin mainitsin väliyhteisöt, korkovähennysoikeudet, yleisen veronkiertosäännöksen, siirtohinnoittelun ja rajoitetun emo- ja tytäryhtiödirektiivin ja niin edespäin.

Viimeisenä huomiona ja summa summarum: Kyllä, Panama Leaks edesauttaa näiden kokonaisuuksien eteenpäinviemistä, ja pidän sitä ratkaisevana harmaan talouden ja veronkierron torjunnassa. Nyt tarvitsemme toimia ja enemmän kansainvälistä yhteistyötä.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan neuvoston erioikeuksista ja vapauksista tehdyn yleissopimuksen kolmannen lisäpöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 63/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 64/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

Keskustelu

16.02 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Minulla on olo, että ulkomaalaislaki on nyt paras aihe, josta olen täällä käynyt puhumassa, sillä joka viikko tulee vähintään yksi osa tätä jatkosarjaa. Nyt alkaa olla kyllä semmoinen lievä ongelma siitä syystä, että kun näitä ei pysty katsomaan kokonaisuutena, niin kuvaan teille tähän HE 64:ään liittyvän yhden kohdan.

Kokonaisuutena tämä lainsäädäntö, että siirretään tehtäviä niin Rajavartiolaitokselta kuin poliisiltakin Maahanmuuttovirastolle, on hyvä, niin että Maahanmuuttovirastolle tulee enemmän mahdollisuuksia käsitellä näitä lupia. Mutta kun meillä on juuri tällä hetkellä hallintovaliokunnassa käsiteltävänä edellisellä viikolla täällä ollut esitys, jossa lyhennettäisiin valitusaikoja muun muassa, niin siinä asiantuntijoiden vahva viesti on ollut se, että valitusaikoja lyhentämällä käsittelyajat eivät lyhene, vaan ne jopa pidentyvät. Siihen on monia eri syitä, muun muassa se, että niihin joudutaan lisäämään selvityksiä jälkikäteen ja muuta tällaista. Siinä kohtaa on tullut esille, että paljon helpompi ja parempi keino olisi lyhentää käsittelyaikoja. Nyt sitten tässä esityksessä, joka tulee kaksi viikkoa sen edellisen jälkeen, on direktiivin mukainen käsittelyaikojen määrittäminen, joka olisi ollut hyvä tietää jo silloin, kun täällä muutama viikko sitten käsiteltiin sitä edellistä, jossa yritetään siis keinoja lyhentää käsittelyaikoja, joka ei toimi, ja nyt sitten tulee käsittelyaikojen lyhennys. En tiedä, toivon, että tämä on vain virhe, lipsahdus tai jotakin muuta eikä tietoinen yritys saada ensin kiristettyä sieltä valitusaikoja ja sen jälkeen tuoda tämä käsittelyaikojen lyhennys.

Tietenkin poliiseille jää yhä edelleenkin päätösten tiedoksi antaminen sen jälkeen, kun on tullut kielteinen tai myönteinen, josta tästäkin on jo yksi lainsäädäntöesitys meneillään, niin että tämä voidaan etenkin myönteisissä tapauksissa antaa myöskin maahanmuuttoviranomaisille tehtäväksi. Elikkä ei ole pelkästään poliisit tulevaisuudessa, jotka voivat tuoda julki ihmisille, minkälainen päätös on tullut, mutta tietenkin maasta poistaminen ja ulkomaalaislain valvontatehtävät ovat yhä edelleen rajavalvonnan ja poliisien tehtävinä.

Yksi iso muutos, joka tähän on tulossa nyt, kun näitä lupia ei sitten enää haettaisi poliisilaitokselta ja poliisit eivät olisi tässä se lupaviranomainen, on tämä esitys, että näitä voitaisiin hakea vain yhdeksästä erityisestä toimipisteestä. Kun me tiedämme, että nyt nämä 32 000 ihmistä — ja sen jälkeen vielä joitakin muitakin, mutta myöskin silloin, kun tulijoita on ollut 3 000—4 000 — eivät satu tulemaan näihin ennalta määrättyihin pisteisiin, niin mitkä ovat ne realistiset mahdollisuudet turvapaikanhakijoilla matkustaa näille kyseisille paikkakunnille viemään lomakkeita anoaakseen näitä? Tämä ei selvinnyt tästä ainakaan ihan helposti. Oliko tähän ajateltu jo joku vaihtoehto?

Isoa linjaa tästä osuudesta kannatan elikkä lupaviranomaisen toimivaltuuksia Maahanmuuttovirastolle, mutta tässä on nämä kaksi ongelmaa elikkä päätetyt lainsäädäntövalmistelut, jolloinka tehdään ehkä etukäteen sellaisia muutoksia, mitkä ovat tarpeettomia, ja toisena nämä kohtuuttomat, mahdollisesti kohtuuttomat, matkat turvapaikanhakijoille.

16.06 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän tämän esityksen niin, että tässä pyritään eri viranomaisten työnjakoa ja toimivaltaa näissä esillä olevissa asioissa kehittämään. Siellä hallintovaliokunnassa on varmasti hyvä katsoa näitä yksityiskohtia ja myös liittymiä siihen edelliseen esitykseen, johon edustaja Paatero viittasi.

Itse olisin halunnut tässä yhteydessä kiinnittää vain huomiota siihen, että hallinnossa on ilmeisen paljon mahdollisuuksia toimintoja ja työnjakoa kehittämällä saada aikaiseksi jär-

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

keviä säästöjä. Viitataan nyt yhteen esimerkkiin, joka on tullut ajankohtaiseksi: Kun maahan tuli erittäin paljon turvapaikanhakijoita viime vuonna, yli 30 000, niin ryhdyttiin miettimään, että onko se oikeastaan hyvä systeemi, että meillä ensin tämän alkupuhuttelun tekee poliisi tai Rajavartiolaitos ulkomaalaisen turvapaikanhakijan kohdalla ja sen jälkeen, muutaman viikon tai jopa kuukauden jälkeen, erikseen Maahanmuuttovirasto tekee tämän varsinaisen turvapaikkapuhuttelun. Kun tätä mietittiin, niin päädyttiin siihen, että eihän tässä ole hirveästi järkeä, vaan jotta asiat menisivät sujuvasti ja ilman, että turhaan odotetaan myöskään tätä hakijaa, niin päätettiin yhdistää, että yhdellä ja samalla kertaa Maahanmuuttovirasto tekee myös tämän perustietoihin liittyvän alkupuhuttelun ja sitten sen varsinaisen turvapaikkapuhuttelun.

Rouva puhemies! Tällä haluan vain sanoa sitä, että tällainen muutos tehtiin, kun tuli kymmenkertainen määrä turvapaikanhakijoita viime vuonna. Ehkä tämän muutoksen ja siitä koituvat hyödyt ja säästöt byrokratian kannalta olisi voinut ja kannattanut tehdä jo ennen kuin jouduttiin tällaiseen poikkeustilanteeseen. Eli haluan sanoa, että hallinnossa pitäisi jatkuvasti miettiä työnjakoa ja toimintojen kehittämistä mahdollisimman järkeviksi.

16.08 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Juuri niin, osa näistä hallituksen esityksistä, mitä nyt nähdään, on hyviä, mutta ne ovat toisaalta myös sellaista puskapalojen sammuttelua, koska tietysti siitä syntyy kauheat viranomaisprosessit, kun 32 000 ihmistä ryntää maahan ja käynnistää nämä turvapaikkahakemukset. Tietenkin siinä aletaan muuttaa järjestelmiä ja kaikki on sekaisin ja koetetaan löytää säästöjä. Hyvä niin, mutta perussuomalaisena toivon, että tässä ollaan kuitenkin valppaina myös tälle pääongelmalle eli sille, että turvapaikkaa saa yhä hakea rajattomasti. Jos nämä rajajärjestelyt, mitä täällä Euroopassa nyt on tehty, eivät pidäkään, niin sitten tässä ollaan hyvin pian todella ison ongelman edessä, isomman kuin nyt.

Mitä tulee tähän hallituksen esitykseen, niin täytyy vielä mainita, että ihmisiltä olen saanut hieman sellaista palautetta, että poliisiin luotetaan kovin paljon Suomessa ylipäänsä. Ihmiset luottavat poliisiin. Mutta sen sijaan tähän Maahanmuuttovirastoon ihmisten luotto alkaa kyllä heiketä ihan vain sen takia, että näitä myönteisiä turvapaikkapäätöksiä jaellaan täällä helpoiten koko Euroopassa. Eli toivottavasti tämä tosiaan nyt sitten toteutuu niin, että tässä tehostetaan tätä tutkintaprosessia, sitä reittiä ja sitä kertomusta, mikä on aikaisemmin poliisin kuulustelussa tullut, kun nyt tulee sitten samaan syssyyn tämä turvapaikkapuhuttelu. Toivottavasti siellä säilyy kuitenkin se sama objektiivisuus, mikä poliisilla on aiemmin säilynyt. Tämä on se, mitä minä toivon, että valiokunnat vielä kysyisivät, kun asian tuntijoita kuulevat.

16.10 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässäkin kysymyksessä on hyvä todeta, että tämä itse päälinja, jossa tätä yhteistyötä eri viranomaisten välillä pyritään järkevöittämään ja pyritään hakemaan myös synergiaetuja ja pyritään miettimään, miten me myös pystyisimme hallinnossamme tehokkaammin hoitamaan näitä asioita, on täysin kannatettava ja nimenomaisesti tällaista pohdintaa tällaisessa tilanteessa pitääkin tehdä. Ja varsin järkeviä esityksiä siihen suuntaan nyt tässä kyseessä olevassa hallituksen esityksessä kyllä on.

Mutta sitten puuttuisin tähän asiaan, mihin edustaja Paaterokin omassa puheenvuorossaan puuttui, että kun meille joka viikko nyt tähän saliin tuodaan lähetekeskusteluun näitä ulkomaalaislain muutoksia, niin tässä tavallaan helposti sitten unohtuu se asia, että nämä isot kysymykset olisi pitänyt hoitaa kokonaisuutena ja katsoa kokonaisuudessaan tämän

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

ulkomaalaislain uudistamista ja miettiä sitten siinä yhteydessä useammasta osakokonaisuudesta, miten ne nivoutuvat toisiinsa. Me tiedämme, että edellisellä kerralla puhuimme perheen yhdistämisestä, sitä edellisellä kerralla tästä oikeusturvakysymyksestä, sitä edellisellä kerralla tästä humanitäärisen pykälän poistamisesta — ja niin edelleen — jotka kaikki toisaalta linkittyvät toisiinsa. Joten olisi kyllä järkevämpää varmaan myös sen kannalta, että ihmiset ymmärtäisivät, mihin näillä ulkomaalaislain uudistamisilla pyritään, että tämä tehtäisiin kokonaisvaltaisesti ja tehtäisiin kerralla eikä niin, että nämä tulevat aina tipoittain ja näitä viikko toisensa jälkeen täällä puidaan ja sitten ne ovat valiokunnassakin aina viikko toisensa jälkeen eri tahdissa. Näitä ratkaisuja tulee vähän tipoittain, vaikka sitten osassa näitä asioita pitäisi nimenomaisesti keskittyä siihen, miten ne vaikuttavat toisiinsa.

16.12 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Todistan tässä samaa kuin valiokuntatoveri tässä edellä. Hallintovaliokunnassa ulkomaalaislakien käsittely on kieltämättä asettautunut nyt ainakin vähän vaikeammille raiteille. Tätä hallituksen esitystä lukiessa kiinnitin samaan huomiota kuin muun muassa edustaja Paatero tässä edellä omassa puheenvuorossaan.

Mutta sen lisäksi haluan kiinnittää huomiota myös näihin resurssikysymyksiin. Tämänkin hallituksen esityksen pohjana on resurssien tehokkaampi käyttö. Viime vuonna, vähän reilu vuosi sitten, tässä eduskunnassa istui silloinen poliisin ja oikeudenhoidon parlamentaarinen työryhmä, joka esitti poliisille, Rajavartiolaitokselle ja niin edelleen 75 miljoonaa euroa lisää rahaa tehtävien hoitoon. Tästä hallitus antoi näille toimijoille 50 miljoonan euron osuuden. Poliisin resurssien osalta täytyy sanoa, että kyseessä tämänkään rahan osalta ei ollut tason nosto vaan ainoastaan kapenevan kehyksen laskun paikkaus.

Vielä tähän meidän turvapaikkajärjestelmäämme. Edustaja Savio tuosta taisi jo poistua, mutta väite siitä, että Suomessa jaellaan turvapaikkapäätöksiä, osoittaa kansanedustajalta joko tietämättömyyttä tai sitten välinpitämättömyyttä. Yksi kolmasosa Suomessa turvapaikkahakemuksen jättäneistä henkilöistä saa turvapaikkapäätöksen, ja tämä taso on kyllä hyvää eurooppalaista tasoa monellakin tavalla.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvopaperimarkkinalain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 65/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle lakivaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 66/2016 vp

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräitä tuoteryhmiä koskevista ilmoitetuista laitoksista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 67/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan. Keskustelu on päättynyt. [Jyrki Kasvi pyytää puheenvuoroa] Palataan vähän taaksepäin. En katsonut tuota näyttöä tarpeeksi sukkelaan. Edustaja Kasvi käyttää puheenvuoron asiasta 8.

Keskustelu

16.15 Jyrki Kasvi vihr: Kiitos, puhemies, ja ei minun sormenikaan ollut ihan ajan tasalla, kun yritin seurata, että missä kohtaa tämä tietoyhteiskuntakaaren korjaussarja, versio 1.1, oikein sieltä tulee.

Tässähän käytännössä pyritään korjaamaan joukko kaaressa havaittuja ongelmia ja päivittämään sitä muutenkin ympäristössä tapahtuvien muutosten mukaan. Pääasiassa nämä tehdyt muutosesitykset ovat täysin perusteltuja, mutta haluan nostaa esiin pari kysymystä, jotka sieltä havaitsin ensimmäisellä lukukierroksella.

Toistaiseksi esityksessä jää avoimimmaksi niin kutsutun verkkoneutraliteetin kohtalo. Sinänsä kyse on teknisestä muutoksesta, sillä Euroopan neuvosto ja parlamentti ovat antaneet tietoverkkojen neutraliteettia koskevan asetuksen, joka korvaa jäsenmaiden, myös Suomen, kansalliset verkkoneutraliteettia koskevat lait. Sinänsä sääli, sillä neutraliteetista käytiin viime vaalikaudella ihan hyvä keskustelu ja sen tuloksena oli ihan hyvä laki. Ongelmana tässä on kuitenkin se, etteivät kyseisen asetuksen soveltamisohjeet ole vielä valmiit, vaikka asetus on jo astumassa voimaan ja kansalliset lait on pakko kumota. Tämän seurauksena tässäkin esityksessä todetaan, että muutoksella on vaikutuksia kuluttajan, yritysten ja viranomaisten asemaan, mutta ei kyetä vielä kertomaan, millaisia nämä muutokset ovat. Tämä ei ole minun mielestäni parasta mahdollista EU-tason hallintokulttuuria. Odotan mielenkiinnolla, mitä tapahtuu, kun valiokunta yrittää ottaa tästä kohdasta selvää.

Myös radioviestinnän luottamuksellisuutta koskevat muutokset ovat mielenkiintoisia. Esityksessä on etsitty, ja itse asiassa aika hyvin löydettykin, tasapaino yksityisyydensuojan ja uusien digitaalisten palveluiden kehittämisen mahdollistamisen välillä, sillä ensinnäkin muutokset on säädetty määräaikaiksi, jolloin niiden vaikutuksia voidaan seurata, ja esityksessä korostetaan eri tavoin, että vain anonymisoituja tietoja voidaan käsitellä, jolloin niitä ei pystytä yhdistämään yksilöihin. Siitä huolimatta tämä mahdollistaa sellaisten palveluiden kehittämisen, joiden kehitys tähän asti on jäänyt tekemättä, koska yritykset ovat pelänneet, että siitä aiheutuu niille juridinen riski.

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

Yksi avoin kysymys tässä radioviestinnän luottamuksellisuudessa kuitenkin jää auki. Siinä missä esitys nyt mahdollistaa toteutuessaan kauko-ohjattavien laitteiden, esimerkiksi näiden dronien, radioliikenteen seuraamisen, niin tarkoittaako tämä itse asiassa myös autonomisen liikenteen ajoneuvoja, jolloin esimerkiksi myös robottiautojen, jotka ovat jatkuvassa radioliikenteessä liikenneinfran ja toisten ajoneuvojen kanssa, liikennettä voitaisiin seurata? Eiväthän ne itse asiassa kovin paljon eroa näistä lentävistä droneista, ainakaan teknisesti. Tässä kohdassa meidän on oltava erityisen tarkkana, ettemme vahingossa vaikeuta näiden uusien liikenteen digitaalisten palveluiden kehitystä.

Lopuksi: On tosi erinomaista, että tällä esityksellä tietoyhteiskuntakaareen lisätään niin sanottujen julkisesti säänneltyjen satelliittipalveluiden säännökset. Käytännössähän tämä tarkoittaa ilmeisesti Galileoa, mutta tämä määritelmä on tässä esityksessä sen verran epä-määräinen, että se todennäköisesti voisi tarkoittaa muitakin palveluita. Mutta joka tapauksessa tämä on tosi hyvä asia, sillä satelliittipalvelut on yksi niistä asioista, joiden merkitys ihan perusinfraassa, kansalaisten arjessa ja viranomaisten toiminnassa kasvaa jatkuvasti. Ja tämä on senkin takia Suomelle erittäin tärkeä kysymys, että tämän niin sanotun lähiavaruuden tai yläilmakehän taloudellinen merkitys kasvaa, ja tässä sekä kansainvälinen säännöstö että sitten Suomen lainsäädäntö ovat itse asiassa ihan auki — sitä ei ole. On tosi hyvä, että me saamme tämänkin asian niin sanotusti lailliselle tolalle. Odotan mielenkiinnolla, arvoisa puhemies, mitä tästä valiokunnassa saamme kuulla.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaalilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 16/2016 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 1/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 16/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain 10 luvun sekä pakkokeinolain 6 ja 7 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 4/2016 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 4/2016 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

Keskustelu

16.20 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Edellä käydyssä ajankohtaiskeskustelussa harmaasta taloudesta ja talousrikollisuudesta oppositiosta todisteltiin, että tällä vaalikaudella olisi harmaan talouden torjuntavoimavaroista säästetty 5 miljoonaa euroa. En tiedä, onko luku oikea, mutta halusin keskustelussa osoittaa, että jos ja kun hallitus kaiken kaikkiaan tällä vaalikaudella on säästämässä noin 4 000 miljoonaa euroa toinen toistaan vaikeammista kohteista, niin tämä 5 miljoonaa euroa ei ole kovin paljon.

Tähän tietysti vastattiin, että laittamalla 5 miljoonaa harmaan talouden torjuntaan saadaan paljon enemmän takaisin. Itse asiassa minäkin uskon, että jos harmaan talouden torjuntaan osoitetut voimavarat poliisille, syyttäjälaitokselle, Tullille ja niin edelleen käytetään oikein, nämä rahat tulevat takaisin ja vielä todellakin korkojen kera. Olenkin sitä mieltä, että jos nähdään — kun hallitus nyt sitten harmaan talouden torjuntaohjelmaansa viimeistelee — että on perusteltuja resurssitarpeita, joihin voimavaroja suuntaamalla pystytään harmaan talouden tuottoja yhteiskunnalle lisäämään, niin näitä lisävoimavaroja tulisi tuohon käyttää.

Mutta kaikki harmaan talouden torjunta ei todellakaan vaadi lisää rahaa. Viittasin jo keskustelussa siihen, että viime vaalikaudella, vaalikauden loppupuolella, päätettiin eduskunnassa, että laittomasti hankittuja todisteita saadaan käyttää. Tämä oli erittäin tärkeä linjaus harmaan talouden torjunnan kannalta, koska voidaan sanoa, että kaikki nämä vuodot, oli kyse sitten Panama-papereista, Liechtensteinin papereista tai Luxemburgin papereista, ovat tavalla tai toisella laittomien toimien kautta tulleet, ja jos ei näitä voitaisi sitten käyttää todisteena verotuksessa ja oikeusprosesseissa, niin se olisi todella surkea tilanne. Pakko sanoa, että itse myötävaikutin keskeisesti siihen, että laittomasti saatuja todisteita esimerkiksi näissä tilanteissa saa käyttää, vaikka monet niin sanotut ihmisoikeusjuristit olivat tästä ajatuksesta kauhuissaan.

Arvoisa puhemies! Nyt meillä on käsittelyssä toinen laki, jolla tehostetaan harmaan talouden torjuntaa ja ennen kaikkea rikoshyödyn takaisinsaantia ilman, että tämäkään vaatii lisää rahaa. Harmi, että esimerkiksi edustajat Rinne, Feldt-Ranta ja Harakka eivät ole nyt paikalla — he kaikki väittivät edellä olevassa keskustelussa, että nykyhallitus ei ennen Panama-papereita olisi ollut tekemässä mitään harmaan talouden torjumiseksi.

Nyt käsittelyssä oleva laki merkitsee sitä, että tietyissä rajatuissa tilanteissa, rikoshyödyn takaisinsaannissa, todistustaakka ei olekaan tavanomaiseen tapaan syyttäjällä, vaan tällä rikoksesta tuomitulla rikollisella. Kyseessä on siis niin sanottu käännetty todistustaakka. Tämä on tietysti huomattava poikkeus meidän oikeusjärjestelmässämme, eikä tämä tietystikään koske itse syyllisyyttä. Eli syyllisyyden osalta on luonnollisesti normaali todistustaakka, jossa syyttäjän pitää todistaa syytetty syylliseksi eikä syytetyn tarvitse todistaa itseään syyttömäksi.

Mutta sen jälkeen, kun henkilö on todistettu syylliseksi ja rikolliseksi, esimerkiksi huumarikolliseksi tai talousrikolliseksi, ja kun häneltä löytyy huomattavia summia selittämättömiä varoja, syyttäjän ei tarvitsekaan enää todistaa, millä rikoksella nämä varat on saatu, koska se on käytännössä syyttäjälle usein ylivoimainen tehtävä. Päinvastoin, tämän syytetyn, jonka tililtä veroparatiisista, esimerkiksi Panamasta, löytyy miljoonia euroja, pitää osoittaa, millä laillisin keinoin nämä rahat ovat hänen tililleen ilmestyneet tai millä laillisin

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

keinoin hän on siis nämä rahat hankkinut, jotka hän on sitten sinne veroparatiisiin tililleen laittanut.

Tällä muutoksella on käytännön kannalta näissä isoissa talousrikosjutuissa, isoissa huumerikosjutuissa ilmeisesti hyvin suuri käytännön merkitys. Niinpä viime käsittelyssä, ensimmäisessä käsittelyssä, tuli ilmi, että vaikka professoritason asiantuntijat ovat suhtautuneet torjuvasti tai vähintään hyvin arvellen tällaiseen poikkeukseen meidän normaalista oikeusjärjestyksestämme, niin nimenomaan käytännön miehet ja naiset — ymmärtäisin: talousrikostutkijat ja poliisit — ovat pitäneet tätä hyvin tervetulleena. Ja itse kun vähemmän näissä yhteyksissä arvostan näiden niin sanottujen ihmisoikeusjuristien näkemystä, siis teoreetikkojen näkemystä, ja enemmän arvostan käytännön ihmisten eli esimerkiksi poliisien ja syyttäjien näkemystä, niin pidän tätä uudistusta hyvin tervetulleena.

Olen erittäin tyytyväinen siihen, että hallitus on tämän esityksen antanut. Olen myös tyytyväinen siihen, että perustuslakivaliokunta ei todennut esitystä perustuslain vastaiseksi ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vastaiseksi, toisin kuin mitä se teki vastaavanlaisen esityksen kohdalla noin 15 vuotta sitten. Kolmanneksi, olen erittäin tyytyväinen siihen, että vaikka perustuslakivaliokunta, joka ei siis pitänyt esitystä perustuslain vastaisena, oli sitä mieltä, että tähän menettelyyn ei kuitenkaan tulisi mennä, niin lakivaliokunta pätevän ja tomeran puheenjohtajansa edustaja Tolvasen johdolla päätyi, siis vastoin perustuslakivaliokunnan kantaa, siihen, että tämä hallituksen esitys toteutetaan.

Sanon lopuksi, että talousrikoskonnin arin paikka on hänen lompakkonsa. Silloin juuri tällaiset uudistukset, joilla tätä rikoshyödyn takaisinsaantia helpotetaan, ovat hyvin tervetulleita.

16.27 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustajakollega Zyskowiec käytti erittäin hyvän puheenvuoron tästä niin sanotusta käännetystä todistustaakasta. Kyllä hie-man hämmäntynyt olen siitä, että täällä salissa istuu vain kaksi perussuomalaisten kansanedustajaa ja kaksi kokoomuksen kansanedustajaa — toki myös puhemies on paikalla — mutta ei esimerkiksi yhtään opposition edustajaa, jotka hetki sitten kaksi tuntia syyttivät nykyhallitusta siitä, että mitään ei tehdä harmaan talouden kitkemiseksi. Ei täällä ole, niin kuin edustaja Zyskowiec totesi, niitä äänekkäämpiä kriitikkoja lainkaan paikalla.

Kyse on siis rikoslain 10 luvun muuttamisesta. Talousrikollisille se pahin pelko on rahojen menettämisen pelko, ja tämä käännetty todistustaakka nyt ulotetaan nimenomaan koskemaan tätä epäilyttävää omaisuutta, sen alkuperää. Jatkossakin rikosasioissa todistustaakka on kantajalla eli syyttäjällä tai asianomistajalla, mutta sitten jos henkilö todetaan syylliseksi ja hänellä on tällainen kyseenalainen suuri omaisuus, niin hänellä on velvollisuus osoittaa, millä rehellisellä tavalla tuo omaisuus on hankittu vai onko syytä uskoa, että se on tullut rikoksen kautta.

Valtionsyyttäjä Ritva Sahavirtaa ensimmäisessä keskustelussa lainasin, ja hän on tehnyt perusteellista työtä tämän asian parissa. Hän toteaa, että rikoshyödyn menettämiseseuraamus on talousrikollisuuden torjunnassa tehokas keino, ja tämän tehokkaan keinon nykyhallitus haluaa nyt ottaa käyttöön.

16.29 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Heinoselle haluan vastata, että hänen ei pidä ihmetellä esimerkiksi sosialidemokraattien ja vihreiden poissaoloa tästä keskustelusta. Sitä varmemmalla vakaumuksella he voivat moittia nykyhallitusta siitä, että se ei ole mitään tehnyt talousrikollisuuden torjumiseksi, kun he eivät osallistu niiden esi-

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

tysten käsittelyyn, joilla nykyhallitus nimenomaan toimii talousrikollisuutta ja harmaata taloutta vastaan.

16.29 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kansainvälinen automaattinen tulo- ja verotietojen vaihto tulee vähentämään entisestään mahdollisuuksia veronkiertoon ensi vuoden alusta lähtien, kuten täällä salissa tänään aiemmin päivällä jo moneen kertaan puhuttiin. Tähän laajaan tietojenvaihtoyhteistyöhön osallistuu kymmenittäin maita, ja se kiristää entisestään verkkoa veronkiertäjien ympärillä. Järjestelmä ei tietysti jatkossakaan tule olemaan aukoton, mutta ainakin kaikkein helpoimmat veronkiertokeinot se nähdäkseni tulee estämään.

Arvoisa puhemies! Veronkiertäjien ja sen estäjien kilpajuoksu on jatkuvaa, ja veronkiertoon tähtäävät tahot ovat tässä kisassa valitettavasti aina vähintään yhden askeleen edellä. Jo pelkästään tästä syystä hallituksen ja eduskunnan tulee jatkossakin tehdä voitavansa kaikkien tiedossa olevien porsaanreikien tukkimiseksi. Myös tähän käsittelyssä olevaan lakiuudistukseen liittyvä epäilyttävän omaisuuden alkuperää koskeva käänteinen todistus- taakka on jälleen yksi askel oikeaan suuntaan hallituksen toimenpidelistalla.

16.31 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tähän keskusteluun on aktiivisesti osallistunut oikeustieteen kandi, entinen syyttäjä, edustaja Zyskowicz. Kun kävimme tuon edellisen keskustelun, sain muutamia palautteita siitä, että tämä on käänteentekevä muutos ja vaarantaa jollain tavalla ihmisten oikeusturvan toteutumista, ja jopa annettiin ymmärtää, että kun tähän asti on ollut, että "syytön, kunnes toisin todistetaan", niin nyt sitten tulisi malli "syyllinen, kunnes toisin todistan". Tästä tässä ei ole kyse. Kysyisin edustaja Zyskowiczilta, kun te entisenä syyttäjänä ja lakimiehenä tunnette nämä asiat hyvin: onko tässä olemassa joitain vaaranpaikkoja, jotka voisivat jollain tavalla vaarantaa oikeusturvaa?

16.32 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Minun mielestäni ei ole. Oikeudenmukainen oikeudenkäynti on tärkeä eurooppalainen ja länsimainen sivistysvaltioperiaate, ja sitä tässäkin laissa noudatetaan. Toisin sanoen on ihan selvää, että kuten puheenvuorosanikin sanoin, syytetyn ei tarvitse osoittaa itseään syyttömäksi vaan syyttäjän pitää osoittaa syytetty syylliseksi.

Tämä nyt puheena oleva käännetty todistustaakka tarkoittaa tiettyjä erityisiä tilanteita, joissa jo syylliseksi todetulla rikollisella on tätä omaisuutta. Tällaisessa erityisessä tilanteessa, jossa syyttäjän on käytännössä mahdotonta osoittaa tämä omaisuuden hankkiminen rikollisella teolla, tälle syytetylle tulee näyttövelvollisuus siitä, että tämä selittämätön omaisuus on hankittu laillisin keinoin. Tämä on erittäin tervetullut uudistus, ja kuten totesin, se jo 15 vuotta sitten oli täällä esillä, mutta silloin perustuslakivaliokunta sen kaatoi.

Muuten esimerkkinä siitä, miten uskollisesti perustuslakivaliokunta, sinänsä ymmärrettävästi, kuuntelee näitä teoriatason asiantuntijoitaan, on se, että vaikka perustuslakivaliokunta nyt hyväksyi tämän esityksen, että se ei ole vastoin perustuslakia, niin perustuslakivaliokunta kuitenkin esittää tässä oman lausuntonsa kolmanneksi viimeisessä kappaleessa, että tätä uudistusta ei tulisi tehdä. Ja osoituksena siitä, että siellä asiantuntijoiden sana painaa vahvasti, niin kuin sinänsä pitääkin, on se, että vaikka perustuslakivaliokunta tässä esittää, että tätä uudistusta ei pitäisi tehdä, niin täällä ensimmäisessä käsittelyssä esimerkiksi yksi perustuslakivaliokunnan jäsen sanoi, että hän on erittäin tyytyväinen siitä, että

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

lakivaliokunta menetteli toisin kuin perustuslakivaliokunta yksimielisessä lausunnossaan esitti. Lakivaliokunta siis esitti, että laki kuitenkin hyväksytään, ja hyvä niin.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 4/2016 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 38/2016 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 6/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 38/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

12. Valtioneuvoston selonteko: Suomen kehityspolitiikka

Valtioneuvoston selonteko VNS 1/2016 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 3/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.4.2016 pidettävään täysistuntoon.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ehdolliseen pääsyyn perustuvien ja ehdollisen pääsyn sisältävien palvelujen oikeussuojasta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen lain-säädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 50/2016 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.4.2016 pidettävään täysistuntoon.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tavaramerkkilain ja rikoslain 49 luvun 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 24/2016 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 9/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.4.2016 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 43/2016 vp

15. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 27.4.2016 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.35.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola